

**Polin Akinafarir Namba 2,
a Korinin Nguibamin Itir Sios
Baghava an Osiri
O
2 Korin
Akar Faragha Zuim**

Korinin nguibar ekiamin siosin gumazamizir maba akar kurabar Pol mikeme. Ezi bizir kam Pol gamima, a bar oseme. Pol Korinin sios ko akabar kirasa. Kamaghin amizi, a me bagha akinafarir kam osiri. Egh ua me gakuegham.

Ezi akar otevir akinafarimin itir mam, Pol akar gavgavir a faragha Korinba bagha amizimin gun migei. An akar kam mikiman aghua, ezi me a barazir puvatigha, akar kurabar a mikeme. Ezi kamaghin an akar gavgavim me ganingi. Ezi me an akam baregha uan arazibar kiri, kamaghin amizi, a datirighin me bagha guizbangira bar akonge.

Ezi dughiar kam in Judian Distrighin itir Kraisin adarasi, me paza iti. Ezi Pol me bagha dagiaba akumakumigh, da inigh mangi me daningasa. Egha Sapta 8 ko 9, Pol akar Korinba navibagh aghuvkintima, me dagiaba isi ingangarir kam daningamin akabav gei.

Ezi akinafarimin akar otevir abuananam, aposelin ifavarir iza Korinin itir maba, me Polin ziam dikabira an Aposelin ingangarim gasighasisi. Kamaghin amizi, Pol men arazir kurabar gun migei.

Pol ingangarir God aposelbagh aningizimın gun miġei

(Sapta 1--7)

¹ Ki Pol, ki Krai Iesusın aposelin mam. God uan ifongiamın ġin ghua, aposelin min ikiasa na amisefe. Ki en aveghbuam Timoti ko, ga akınafarir kam osirigha, ia Korinın nguibar ekiamın aven Godın siosın itiba, ko Godın gumazamizir Akaian Provinsın danganiba bar adar itiba, ia bagha an osirigha anemadi. ² Egha ga God ko miġia ghaze, God en Afeziam, ko en Ekiam Krai Iesus ian apangkuv, navir amirizim ia daningam.

Pol God an akurazir bizim bagha a minaba

³ E Godın ziam fam, a God, egha en Ekiam Krai Iesusın Afeziam. A en Afeziam, ezi akurvazir arazim ko apangkuvir arazim an otifi. Ezi a, gumazamizir osimtiziba ateriba, men girakirangın tuiva navir amirizim me ganıdi. ⁴ God kamaghın ifonge, an en girakirangın tuiva navir amirizim e ganıdi moghın, e gumazamizir osimtizir aviriba ateritabar girakirangın tuiva navir amirizim me daningam. Kamaghın, osimtiziba e bativir dughiabar, an en girakirangın tuiva navir amirizim e ganıdi. ⁵ Krai osimtizir bar ekiam aterezi moghın e uaghan aneteri. Ezi God Kraiın girakirangın tugha navir amirizim a ganingizi moghın, God

1:1: Ap 18:1, 1 Ko 1:1 **1:1:** Aposel 18:1; 1 Korin 1:1 **1:2:** 1 Ko 1:3 **1:2:** 1 Korin 1:3 **1:3:** Ro 15:5, Ef 1:3, 1 Pi 1:3 **1:3:** Rom 15:5; Efesus 1:3; 1 Pita 1:3 **1:5:** Sng 34:19, 94:19, Kl 1:24 **1:5:** Onger Akaba 34:19; 94:19; Kolosi 1:24

Kraisin ingangarimin, en girakirangin tuzima navir amirizim e gizifa. ⁶ God kamagsua, ia navir amirizim ko an akurvazim iniam, bizir kamın e osimtızim ateri. God navir amirizim e daningiva, a uaghan navir amirizim ia daningam. Ia en min tuiyigh gavgavigh osimtıziba ateri, God navir amirizim en min ia daningam. ⁷ Ezi e kamaghın nighnızir gavgavim Godın ikia bar fogha ghaze, ia tuiyigh gavgavigham. E fo, ia e ko osimtızim ateri, kamaghın amizi, ia uaghan e ko navir amirizim iniam.

⁸ Nan adarasi, osimtızir Esian Provinsin e batozim, ia a gifoghasa. Osimtızir bar ekiam e avaragha, en gavgaviba bar dagh afira. Ezi kamaghın e ghaze, e ti ovegham. ⁹ Bar guizbangira, e mati gumazim jas ovengasava a migei moghin, e uari barasi. God kamagsua, e uan gavgavibara nighnighan kogham. Puvati, e Godın gavgavimra nighnigh a gisin tugham, a gumazir ovengezibagh amizi me ua dikafi. Kamaghın, bizir kam e bato. ¹⁰ Kar bizir bar kuram, an e gamizi e atam oveghai. Ezi God en akura. Egh a gın uam en akuragham. E nighnızir gavgavim Godın ikia bar fogha ghaze, zurara bizir kuram e bativtima, God uam en akuraghtima, e deraghvira ikiam. ¹¹ Egh ia en akuragh God ko mikim. Eghti God gumazimizir aviribar dimdiaba baragh en akuragham. Eghti gumazimizir bar aviriba ganigh, me God en akuragha e gamizir biziba bagh a minabagham.

1:7: Ro 8:17, 2 Ti 2:12 **1:7:** Rom 8:17; 2 Timoti 2:12 **1:8:** Ap 19:23, 1 Ko 15:32 **1:8:** Aposel 19:23; 1 Korin 15:32 **1:10:** 2 Ti 4:18, 2 Pi 2:9 **1:10:** 2 Timoti 4:18; 2 Pita 2:9

Pol Korinbagh ifarazir puvati

12 Bizir kam na gamima ki bar akonge. Nan navir averiamin, ki uan araziba deravira da tuisigha kamaghin fo, ki nguazir kam in ikia arazir aghuim gami, egha guizbangira ian damazibara e arazir bar aghuim gami. Ki arazir God nan akazir kam gamua God baghavira itir arazibar gin ghua, bizitam ian modozir puvati. Ki nguazir kam in fofozim isa arazir kam gamizir pu. Puvati, ki God in apangkuvim in gavgavim isa, arazir kam gami. 13-14 Egha ki ia bagha akinafarim osirava, akar ia deravira gan dar mingaribagh foghamiba, ki dararama osiri. Ki ia bagha akar igharazitaba osirir puvati. Guizbangira, dughiar mabar ki osirir migirigiar maba, ia deragha dagh fozir puvati. Ki kamaghsua, ia en Ekiam Iesus Izamin Dughiamin, ki ia bagha ziar ekiam in izi moghin, ia na bagh ziar ekiam iniam. Kamaghin ia guizbangira nan akabar mingaribagh foghasa, ki ifonge.

15-16 Ki kamaghin nighnizir gavgavim ikia ghaze, ia na bagh ziar ekiam iniam. Ezi bizir kam bagha, ki akam akirigha ghaze, ki faragh izi ian ganam. Egh ki ia ategh, Masedonian Provins in mangam. Egha ki Masedonia Provins ataghizir dughiamin, ki uamategh izi ian ganasa nighnisi. Ezi arazir kam in God dughiar pumuningin arazir aghuim in ia damuam. Eghti ia nan akuraghti,

1:12: 1 Ko 1:17, 2:4, 2:13, 2 Ko 2:17, Hi 13:18 **1:12:** 1 Korin 1:17; 2:4; 2:13; 2 Korin 2:17; Hibru 13:18 **1:13-14:** 2 Ko 5:12, Fl 2:16 **1:13-14:** 2 Korin 5:12; Filipai 2:16 **1:15-16:** Ap 19:21, 1 Ko 16:5-6 **1:15-16:** Aposel 19:21; 1 Korin 16:5-6

ki Judian Distrighin mangam. ¹⁷ Ezi manmaghin ami? Ia ti ghaze, ki amizir migirigiar kaba, ki pura ia gifari. Ia ti ghaze, ki nguazir kamın gumamazibar min puram akar dikirizibagh amua dar ghuangsiha ghaze, “Guizbangira,” o “Puvati,” uagharam aning mikimam? Bar puvati.

¹⁸ God zurara uan migirigiabar gintisi. Ezi kamaghira ki guizbangira ia migei, migirigiar ki ia gamiba bar, da uaghara “Guizbangira,” o “Puvati,” migeir pu. ¹⁹ Ki, ko Sailas, ko Timoti, e ian tongin Godin Otarim Krais Iesusin akam kuri. Ezi ia bar fo Krais, “Guizbangira,” ko “Puvati,” uagharam aningın migeir puvati. Krais zurara guizbangira migei. ²⁰ Godin akar dikirizir aviriba iti. Ezi Krais “Guizbangira,” akar dikirizir kaba bar davgei. Kamaghin, e Godin akam barazima a Kraisin ziamin ghaze, “A guizbangira,” ezi e Godin ziam fe. ²¹ Ezi God uabi gavgavim isa, e ko ia ganidi, ezi e Krais ko porogha, ikia gavgafi. Egha a uabi ua bagha e amisefe. ²² Egha a uabi uan inabazir ababanım e gati, kamaghin me en gan fogh suam, e an gumamazibara. Egha uan Duam en navir averiabar ikiasa an e ganingi. Godin Duamra a uaghan bizir aghuir faragha zuir mam, God e daningasa. E Godin Duam inigha givagha, kamaghin e fo, e guizbangira bizir avirir maba sara iniam.

1:19: Ap 9:20, 18:5 **1:19:** Aposel 9:20; 18:5 **1:20:** Ro 15:8-9, MAA 3:14 **1:20:** Rom 15:8-9; Akar Mogomem 3:14 **1:21:** 1 Jo 2:20, 2:27 **1:21:** 1 Jon 2:20; 2:27 **1:22:** Ro 8:16-17, 2 Ko 5:5, Ef 1:13-14, 2 Ti 2:19, 1 Jo 2:27, MAA 2:17 **1:22:** Rom 8:16-17; 2 Korin 5:5; Efesus 1:13-14; 2 Timoti 2:19; 1 Jon 2:27; Akar Mogomem 2:17

Pol zuamira Korin'in ghuzir puvati

²³ God, a gumazir nan miġirigiaba gavgavim dagh anidim, egha a nan navim'in gari. Ezi ki an ziam'in guizbangira kamagh'in miġei, ki osimt'izim ia dan'ingan aghuagha, kamagh'in, ki zuamira Korin'in izezir puvati. A kamagh'ira tu. ²⁴ Ki kamagh'in mikemezir puvati, e ian nighnizir gavgavibar ganti da en apengan ikiam. Puvati. E fo, ia nighnizir gavgavim Krais'in ikia mitivigha gavgavigha gifa. Egh e ian agorogem damuti, an otivasa, ia ko ingari.

2

¹ Ki kamagh'in nighnisi, ki ia bagh izan kogham, egh ia damuti ia fomira na basemezi moghin na basiman kogham. Kamagh'in ki izezir puvati. ² Egh ki ia damuti, ia na basemeghtima, tina iki na damuti ki bar akuegham? Ia, gumazamizir ki ia gamizi ia na basemeziba, iarara ikiam. ³ Ia gumazamizir agorogem na ganidiba, kamagh'in ki ia bagh izi osimt'izim ia dan'ingan aghua. Ezi bizir kam bagha ki fomira ia bagha akinafarir mam osirigha anemada. Ki fo, ki bizitam bagh bar akueghti, ia uaghan bar moghira bar akuegham. ⁴ Guizbangira, ki ia bagha akinafarim osirir dughiam'in, ki bar ian apangkuvigha, nan navim bar osemezi, ki puviram azi. Ki osimt'izim ia dan'ingasa akinafarir kam osirizir puvati. Ki ghaze, ia kamagh'in fogh suam, ki bar ia gifuegha,

1:23: Ro 1:9, 2 Ko 11:31 **1:23:** Rom 1:9; 2 Korin 11:31 **1:24:**
 1 Pi 5:3 **1:24:** 1 Pita 5:3 **2:1:** 1 Ko 4:21, 2 Ko 12:21 **2:1:** 1
 Korin 4:21; 2 Korin 12:21 **2:4:** Ap 20:31 **2:4:** Aposel 20:31

bar uan navim ia ganingi. Kamaghin ki ia bagha osiri.

Korinba, gumazir arazir kuram gamizimin arazir kuram gin amang

⁵ Gumazitam osimtizim gumazir igharazibagh aningi, an osimtizim na ganingizir puvati. Ki migirigiar gavgavir aviribar bizir kam mikiman aghua. Ki kamaghin mikimasa, a ia gamizima, ian naviba bar moghira, mong ian osemi. ⁶ Ezi ian aviriba ghaze, gumazir kam a ivezir kuratam inigh. Ezi datirighin an a inigha givagha, kamaghira tu. ⁷ Kamaghin amizi, ia arazir igharazitamin datirighin a damu. Ia an arazir kuraba gin amadaghiva, an girakirangin tugh, navir amirizim a daning. Puvatighti, osimtizir bar ekiam gumazir kam dikabiragham. ⁸ Kamaghin, ki ia gakaghora ghaze, ia an akaghti a fogham, ia a gifuegha mamaghira iti. ⁹ Akinafarir ki faragha osirizim, mar ki pura ia basamasa an osiri. Ki kamaghin foghasa, ia nan akabar gintigha biziba bar dagh ami, o puvati? ¹⁰ Eghti ia gumazitamin arazir kuraba gin amangiti, ki uaghan da gin amangam. Eghti ki gin amangamin arazir kuratam ikiti, ki ian akurvaghsi Kraisin damazim a gin amangam. ¹¹ Ki atiatia ghaze, Satan ti e gifaragh e dikabiragham. Kamaghin ki arazir kuraba gin amadi. E Satanin mogomer nighnizir kurabagh fogha gifa.

Pol Taitusin ganasa

2:5: 1 Ko 5:1, Ga 4:12 **2:5:** 1 Korin 5:1; Galesia 4:12 **2:9:** 2 Ko 7:15, 10:6 **2:9:** 2 Korin 7:15; 10:6 **2:11:** Lu 22:31 **2:11:** Luk 22:31

12 Ki Kraisin Akar Aghuim akunasa izava, Troasin nguibar ekiamin otogha gari, Ekiam ki ingangarir kam damuasa, a na bagha tuavim ati. 13 Ezi ki uan aveghbuam Taitusin ganizir puvati. Kamaghin nan navim derazir puvati. Kamaghin amizi, ki Troasia ategha uamategha iza Masedonian Provinsin oto.

Aposelba Godin gavgavimin midorozibagh afisi

14 Ezi God, Krai ko porogha en faragha zuima, e an gin ghua kalabuziar gumazamizibar min ghua bar akuegha migia ghaze, Krai modorozim gafiragha apaniba dikabiragha gifa! Ezi arazir kam in gumazamiziba bar God gifoghamin fofozim ini. A mati mughuriar aghuimin min otozi, aminim a birazi a tintinibar ghu. Bizir kam bagha ki God minabi.* 15 Guizbangira, e mati pauran mughuriar aghuim zuimin min, Krai a inigha ofan min God ganingi. Mughuriar kam, a Godin Nguibamin zuir tuavimin zuir gumazamizibar tongin otiva zui. Egha uaghan helin zuir tuavimin itir gumazamizibar tongin otiva zui. 16 Egha helin tuavimin zuir darasi, mughuriar kam barazima, an ovever mughuriamin min zui. Egha me gamima, me ovei. Ezi Godin Nguibamin tuavimin zuir darasi, me mughuriar kam barazima, a mati ikirimirir aghuim isir mughuriam. Egha

2:12: Ap 14:27, 1 Ko 16:9 **2:12:** Aposel 14:27; 1 Korin 16:9

2:12: Aposel 20:1 * **2:14:** Grighin akar otevitam kagh deragha mikemezir puvati. **2:15:** 1 Ko 1:18, 2 Ko 4:3 **2:15:** 1 Korin 1:18; 2 Korin 4:3 **2:16:** Lu 2:34, Jo 9:39, 1 Ko 15:10, 2 Ko 3:5-6, 1 Pi 2:7-8 **2:16:** Luk 2:34; Jon 9:39; 1 Pita 2:7-8

a ikirimirir aghuim me ganidi. Tinara gavgavigh ingangarir kamagh garim damuam? Bar puvati. ¹⁷ Ezi e gumamazir mabar min amir puvati, me danganiba bar dagh aruava Godin akam migia, mati me dagiaba bagha biziba amadi. God uabi ingangarir kam e ganingizi e ifarir puvati, e guizbangira migei. E Krai ko porogha, Godin damazimin deraviram an akaba akuri.

3

Aposelba Akar Dikirizir Gavgavir Igiamin ingangarir gumazibar otifi

¹ E ti ian aghariba apirti, ia suam, e gumazir aghuiba, kamaghin e ti migirigiar kabagh ami? O e ti gumazir mabar min e gumazibav kimti, me ia bagh akinafariba osir ia mikim suam, e gumazir aghuiba? O e uarir akurvaghsi ian azangsihti, ia en akurvaghamin akinafarim osiram? Bar puvati!

² Ia uari, mati akinafarir en gun gumamazibav geim. Ezi akinafarir kamın osiziriba, da en navir averiabar aven iti. Eghti gumamaziziba bar akinafarir kamın ganiva a diponam. ³ Ia bar azenara iti, mati akinafarir mam Krai an osirizi e a inigha ize. A finfinir dipamin an osirizir puvati. A zurara ikiamin Godin Duamin an osiri. Egha a dagiar ekiatam gisin an osirizir puvati. A gumamazizibar navir averiabar an osiri.

2:17: 2 Ko 1:12, 4:2, 11:13, 1 Pi 4:11, 2 Pi 2:3 **2:17:** 2 Korin 1:12; 4:2; 11:13; 1 Pita 4:11; 2 Pita 2:3 **3:1:** Ap 18:27, Ro 16:1, 2 Ko 5:12
3:1: Aposel 18:27; Rom 16:1; 2 Korin 5:12 **3:2:** 1 Ko 9:2 **3:2:** 1 Korin 9:2
3:3: Kis 24:12, Jer 31:33, Ese 11:19, 36:26, 1 Ko 3:5, Hi 8:10 **3:3:** Ua Me Ini 24:12; Jeremaia 31:33; Esekiel 11:19; 36:26; Hibru 8:10

4 E fo, God ingangarir kam damuasava e amisefe. Ezi Kraiss fofozir kam e ganingi. Kamaghin, e akar kabar gun ia migei. ⁵ Guizbangira, e uari ingangarir kam damuan buraghburaki, egh e uari kamaghin mikiman kogh suam, e uari bizibagh ami. Puvati, God uabira gavgavim e ganidima, e ingangarir kam gami. ⁶ Ezi a uabi e gamizima, e Akar Dikirizir Gavgavir Igiar kam, e an ingangarir gumazibar otifi. Akar Dikirizir kam, a bizir me akinafarimin osirizir puvatizim, mati Moses Osirizir Arazir fomiram otiziba. Puvati. Kar Godin Duamin bizim. Moses Osirizir Araziba gumazamizibagh amima me ovei. Ezi Godin Duam ikirimirir aghuim me ganidi.

⁷ Ingangarir God amizim, a Moses Osirizir Arazibagh amizi da otifi. Ezi tuavir kamın ovevem otos. Dughiar kam God dagiam abighizi, osiririba vaghvagha an otifi, ezi Godin angazangarim uaghan ize. Egha angazangarir kam Mosesin guam gisirazi Israelia an guamin ganan buraghburaki. Ezi gin angazangarir kam gifa.

⁸ Ingangarir God uan Duam gumazamizibar aningasava amizim, a ingangarir Moses Osirizir Araziba aningasava amizim, bar a gafira. Eghti Godin angazangarim ko gavgavim, ingangarir

3:4: 2 Ko 2:16 **3:5:** Jo 15:5, 1 Ko 15:10, Fl 2:13 **3:5:** Jon 15:5; 1 Korin 15:10; Filipai 2:13 **3:6:** Jer 31:31, Jo 6:63, Ro 7:6, 1 Ko 11:25, Ga 3:10, Ef 3:7, Kl 1:25, Hi 8:6-8 **3:6:** Jeremaia 31:31; Jon 6:63; Rom 7:6; 1 Korin 11:25; Galesia 3:10; Efesus 3:7; Kolosi 1:25; Hibru 8:6-8 **3:7:** Kis 34:1, 34:28-30, Lo 10:1, Ro 7:10 **3:7:** Ua Me Ini 34:1; 34:28-30; Godin Araziba 10:1; Rom 7:10 **3:8:** Ga 3:2, 3:5
3:8: Galesia 3:2; 3:5

kamın iki mamaghıra ikiam. ⁹ Moses Osirizir Arazibar ingangarir kam, a en araziba tuisighıva e mikim suam, e ovengam. E fo, ingangarir kam Godın angazangarim sara ize. Egh ingangarir kam Godın angazangarim sara iziti, ingangarir gumazamizibar amuti me Godın damazımın deraghamim, a Godın angazangarir bar ekiam sara izi mamaghıra ikiam. ¹⁰ Godın angazangarir ekiam ko gavgavim, ingangarir igiar an amizim ko ikia bar ekevegħa mamaghıra iti. Egha angazangarir kam, Godın angazangarir ingangarir ghurim ko itim, bar a gafira. Kamaghın, e datirighın gara nighnisi, ingangarir ghurımın angazangarim munge. ¹¹ Ingangarir ghurir kam a zurara ikian kogham. Puvati, a mungegham. Egha a Godın angazangarim sara ize. Kamaghın e fo, ingangarir igiar zurara ikiamim, a Godın angazangarir bar ekiam sara iza mamaghıra iti.

¹² Ezi e nighnizir gavgavim ikia bar fo, angazangarir kam izıva e bativ mamaghıra ikiam, ezi e a bagħa mızuai. Kamaghın, e atiati puvatıgha azenara an gun mıgei. ¹³ E Moses amizi mogħın amir puvati. An guamın angazangarim siragħa mungemarima, a kamaghın aghua, Israelia an ganam. Kamaghın a iniravızim inıgha uan guam avara. ¹⁴ Ezi fomıra iza datirighın tuzir

3:9: Lo 27:26, Ro 1:17, 3:21 **3:9:** Godın Araziba 27:26; Rom 1:17; 3:21 **3:10:** Kis 34:29 **3:10:** Ua Me Ini 34:29 **3:12:** 2 Ko 7:4, Ef 6:19 **3:12:** 2 Korin 7:4; Efesus 6:19 **3:13:** Kis 34:33-35, Ro 10:4, Ga 3:23 **3:13:** Ua Me Ini 34:33-35; Rom 10:4; Galesia 3:23 **3:14:** Aisaia 6:10, Jo 12:40, Ap 28:26-27, Ro 11:7-8, 11:25 **3:14:** Aisaia 6:10; Jon 12:40; Aposel 28:26-27; Rom 11:7-8; 11:25

dughiamin, Israelian nighniziba bar pirizi, me Godin Akar Dikirizir Gavgavir Ghuribar gara, dar mingariba deragha dagh fozir puvati. Egha mati Mosesin guam avarazir iniravizim, men nighniziba avaraghavira iti. Ezi gumazitam o amizitam me avarazir iniravizir kam adangizir puvati. Krais uabira, gumazim a gifoghtima, God an iniravizir a dukuaghav itim adegham. ¹⁵ Guizbangira, dughiaba bar me Moses Osirizir Arazibar bori, ezi iniravizir kam ikia men nighniziba apira, iza datirighin oto. ¹⁶ Egh tina uan navim Ekiam bagh a giraghti, God iniravizir an nighnizim avarazim adegham. ¹⁷ Ki Ekiam migia, kar ki Godin Duam migei. Eghti Ekiamin Duam gumazitam o amizitam in ikiti, bizitam an suiragh a ikirarighan kogham. Bar puvati. A bar firighirigh ikiam. ¹⁸ E bar moghira, bizitam en guaba avarazir puvati. Ezi Ekiamin angazangarir ekiam e gisirazima, e ganganir guabar garimin min otogha, Godin angazangarim gumazamizibar akakasi. E zurara Godin angazangarir kam isavira iti, ezi a bar en arazibagh ighavira itima, e Ekiamin nedazimin min otivavira iti. Ekiam, a Godin Duam, egha a bizir kabagh ami.

4

Aposelba, me nguazir minebar min iti

3:16: Kis 34:34, Ais 25:7, Ro 11:23, 11:26 **3:16:** Ua Me Ini 34:34; Aisaia 25:7; Rom 11:23; 11:26 **3:17:** Jo 8:32, 8:36, Ro 8:2, 1 Ko 15:45, 2 Ko 3:6, Ga 5:1 **3:17:** Jon 8:32; 8:36; Rom 8:2; 1 Korin 15:45; 2 Korin 3:6; Galesia 5:1 **3:18:** Kis 16:7, 24:17, Ro 8:29, 1 Ko 13:12, 15:49, 1 Ti 1:11 **3:18:** Ua Me Ini 16:7; 24:17; Rom 8:29; 1 Korin 13:12; 15:49; 1 Timoti 1:11

1 God en apangkuvigha ingangarir kam e ganingi. Ezi kamaghin e ingangarir kam gamua amirvazir puvati. 2 E aghumsizir arazir gumazamiziba mogava amiba, e akirim ragha dagh asara. E ifavarir arazibagh amir puvati. Egha e Godin akam girazi, a igharagha otozir puvati. E Godin guizin akam azenarama anakuri, eghti gumazamiziba bar uan navir averiabar aven en araziba tuisigham. Egh me kamaghin fogham, e ingangarir bar aghuim Godin damazimin a gami. 3 Ezi tarazi Akar Aghuir e kurir kamın mingarim gifoghan kogh, mati iniravizim men nighnizim avaraghavira iti. Gumazamizir kaba, me helin zuir tuavimin itibara. 4 Satan a nguazir kamın godin ifavarim, a gumazamizir kabar nighniziba mitatem dagh aningizima, me nighnizir gavgavim puvati. Ezi kamaghin Kraisin Akar Aghuimin angazangarim ko an apangkuvim men navir averiabar aven ghuava avenge. Kamaghin, me Kraisi deragha an garir puvati, a uabi Godin mirara itir nedazim.

5 E uari uan arazibar akam akurir puvati. E kamaghin akam akura ghaze, “Krais Iesus, a en Ekiam. Ezi e Iesusin nigirigiamin gin ghua egha

4:1: 2 Ko 3:6, 1 Ti 1:13 **4:1:** 2 Korin 3:6; 1 Timoti 1:13 **4:2:** 1 Ko 1:18, 2 Ko 2:17, 6:4, 6:7, 1 Te 2:3-5 **4:2:** 1 Korin 1:18; 2 Korin 2:17; 6:4; 6:7; 1 Tesalonika 2:3-5 **4:3:** 1 Ko 1:18, 2 Ko 2:15, 2 Te 2:10 **4:3:** 1 Korin 1:18; 2 Korin 2:15; 2 Tesalonika 2:10 **4:4:** Jo 1:18, 12:31, 12:45, 2 Ko 4:4, Ef 2:2, Fl 2:6, Kl 1:15, Hi 1:3 **4:4:** Jon 1:18; 12:31; 12:45; 1 Korin 9:19; Efesus 2:2; Filipai 2:6; Kolosi 1:15; Hibru 1:3 **4:5:** 1 Ko 1:9, 1:13, 1:19, 1:23, 2 Ko 1:24 **4:5:** 1 Korin 1:9; 1:13; 1:19; 1:23; 2 Korin 1:24

ian ingangarir gumazibar iti.” ⁶ Fomira God kamaghin miġia ghaze, “Mitatemin aven, angazangarim otogh siragham.” Ezi Godin kamnangran angazangarim iza en navir averiabar ikia e gamizima, e Godin fofozir aghuiba iti. E Krai Iesusin guamin angazangarir kamın gara, egha e Godin angazangarim ko an gavgavim ġifo.

⁷ E pura nguazir miner kinir gavgaviba puvatizibar min ami, ezi bizir bar aghuir kam en aven iti. Bizir kam kamaghin en aka, gavgavir bar ekiar kam, a Godin otifi, an en otivir puvati. ⁸ Ezi dughiar mabar osimtizir aviriba e bativigha, e dikabirazir puvati. Ezi bizir aviriba en niġnizibar iza e gamima e okam niġnisi, da en niġniziba bar da apirizir puvati. ⁹ Gumazamizir aviriba en apanibar itima, God e ataghizir puvati. Me e misogha pazava e gamua, egha bar e gasighasighizir puvati. ¹⁰ E kamagsua, e uan ovengamin inivafizir kaba, gumazamiziba Iesusin ikirimirir aghuim men akaghtima, me dar ganam. Kamaghin e zurara uan ovengamin inivafizibar, Iesusin ovevem men akakasi. ¹¹ E kamaghin ifonge, e uan ovengamin inivafizir kaba, e gumazamiziba Iesusin ikirimirir aghuim men akaghtima, me dar ganam. Kamaghin e angamira ikia Iesusin ingangarim bangin, gu-

4:6: Stt 1:3, Ais 9:2, 2 Ko 3:18, 1 Pi 2:9, 2 Pi 1:19 **4:6:** Jenesis 1:3; Aisaia 9:2; 2 Korin 3:18; 1 Pita 2:9; 2 Pita 1:19 **4:7:** 1 Ko 2:5, 2 Ko 5:1, 12:9 **4:7:** 1 Korin 2:5; 2 Korin 5:1; 12:9 **4:8:** 2 Ko 1:8, 7:5
4:8: 2 Korin 1:8; 7:5 **4:10:** Ro 8:17, 1 Ko 15:31, Fl 3:10, 1 Pi 4:13
4:10: Rom 8:17; 1 Korin 15:31; Filipai 3:10; 1 Pita 4:13 **4:11:** Ro 8:36, 1 Ko 15:31, 15:49 **4:11:** Rom 8:36; 1 Korin 15:31; 15:49

mazamiziba e misozima, e dughiar aviribar atam ariaghiri. ¹² Kamaghin, e ghaze, ovevem e bativasa amuavira iti, eghti en arazir kam ia damuti, ia ikirimirir aghuarim iniam.

¹³ Gumazir mam Godin Duamin fofozim an itima, a Godin Akinafarim kamaghin osiri, “Ki nighnizir gavgavim Godin ikia, egha kamaghin ki an gun migei.” Kamaghira, Godin Duam en aven ingara e gamima, e uaghan nighnizir gavgavim Godin ikia kamaghin an gun migei. ¹⁴ E kamaghin fo, God, Ekiam Iesus gamizi, a ua mozimn dikavigha ikirimirir aghuarim ini. A uaghan e damighti, e Iesus ko ua dikavighti, a bar e ko ia sara inigh mangiti, e an boroghin ikiam. ¹⁵ Bizir e bativir kaba bar, da ia bangin e batifi. God kamaghsua, arazir kamn an apangkuvim gumazamizir aviriba bativ mangivira ikiam. Egh gumazamizir kaba a minabi mangivira iki, an ziam fam. Kamaghin bizir kaba e batifi.

Aposelba nighnizir gavgavim Kraisin ikia egha gavgavim ini

¹⁶ E ingangarir bar aghuir God amizir kam ginighnigha, kamaghin an ingangarim damuasa amirvazir puvati. E fo, en inivafizir azenan itiba, bar ikuvighasava amima, ezi en navir averiabar aven, e zurara dughiabar gumazamizir bar

4:13: Sng 116:10, Ro 1:12, 2 Pi 1:1 **4:13:** Onger Akaba 116:10; Rom 1:12; 2 Pita 1:1 **4:14:** Ro 8:11, 1 Ko 6:14 **4:14:** Rom 8:11; 1 Korin 6:14 **4:15:** 1 Ko 3:21, 2 Ko 1:3-6, Kl 1:24, 2 Ti 2:10 **4:15:** 1 Korin 3:21; 2 Korin 1:3-6; Kolosi 1:24; 2 Timoti 2:10 **4:16:** Ro 7:22, Ef 3:16, Kl 3:10, 1 Pi 3:4 **4:16:** Rom 7:22; Efesus 3:16; Kolosi 3:10; 1 Pita 3:4

igiabar mın otivavıra iti. ¹⁷ E fo, osımtıziba ko mızazir e datırighın ateriba, da osımtızir ekiaba puvati. Egh da dughiar otevimra ikiam. Egh da en akuraghti, e dabirabir bar aghuim Godın Nguibamın zurazurara a iniam. E fo, bizir aghuir e iniamin kaba, da bizir igharaziba bar dagh afiraghti, osımtızir e datırighın aterir kaba, da pura bizibar mın otivigham. ¹⁸ E uan damazibar garir biziba, e dar gara dagh niğhnızir puvati. Bizir e uan damazibar ganan koghamiba, e miğhıgha a dar gara dagh niğhnisi. Bizir e uan damazibar gariba, da bar dughiar otevimra ikiam. Ezi bizir aghuir e uan damazibar ganan koghamiba, da bar zurara ikiam.

5

¹ E kamaghın fo, nguazimın purirpenir e datırighın aven itir kaba, da gın dipırighirigh ikuvigham, kar en inivafızimın ovevem. Eghti dughiar kam God dipenir igharazir aghuim e danıngam, kar en inivafızir igiam. Dipenir kam, gumazitam an ingarizir puvati, God uabi an ingari. A Godın Nguibamın iki zurazurara ikivıra ikiam.* ² E datırighın nguazimın dipenir kamın ikia, egha navim bigha ara ikia uan dipenir Godın Nguibamın itim inigh, korotiamın

4:17: Mt 5:12, Ro 8:17-18, 1 Pi 1:6 **4:17:** Matyu 5:12; Rom

8:17-18; 1 Pita 1:6 **4:18:** Ro 8:24, 2 Ko 5:7, Kl 1:16, Hi 11:1-3

4:18: Rom 8:24; 2 Korin 5:7; Kolosi 1:16; Hibru 11:1-3 **5:1:**

2 Ko 4:7, 2 Pi 1:13-14 **5:1:** 2 Korin 4:7; 2 Pita 1:13-14 * **5:1:**

Purirpenir nguazimın itir kamnang, kar inivafızir e nguazir kamın inizibar akar isın zuim. Ezi dipenir igharazir mam, kar e Godın Nguibamın iniamin inivafızir igharagha garir bar igiaba. **5:2:**

Ro 8:23 **5:2:** Rom 8:23

min e anerughasa bar ifonge. ³ E anerugh uan inivafizim avaragh, egh bibiamra ikian kogham. ⁴ E nguazimin purirpenimin aven ikiavira ikia, osimtiziba atera navim bigha ara iti. Ezi da e gamima e uan inivafizir ghurir kam ataghiraghasava amir puvati. E inivafizir igiar aghuim a gisin aneghuasa ifonge, mati e korotiar igiam ghurim gisin anerughtima, anagapazagh ganganir bar aghuim damuam. Tuavir kam en inivafizir ovengamim, a ua raghirigh, inivafizir angamira ikivira ikiamimin otogham. ⁵ God uabi e akirigha angamira itir ikirimirir kam e ganingi, egha uan Duam e ganingi. God bizir bar aghuir maba e daningasa, egha faragha uan Duam e ganingi. Ezi e Godin Duam inigha givagha bar fo, e bizir aghuir igharaziba uaghan da iniam.

⁶ Kamaghin e bizir kam ginighnigha tuivigha gavgavighavira iti. E fo, e inivafizir kam sara ikiva, Ekiam ko an Nguibamin ikian kogham. ⁷ Bizir e gariba, e dagh nighnigha, dar gin zuir puvati. E pura nighnizir gavgavim Ekiamin ikia, egha an gin zui. ⁸ Ezi ki mikemegha gifa, e uan navibar suigha ikia, egha atiatir puvati. E inivafizir ghurir kam ategh mangi Ekiam ko iki an Nguibamin ikiasa bar ifonge. Eghti an Nguibar a itim, guizbangira en nguibamin min ikiam. ⁹

5:4: 1 Ko 15:53-54 **5:4:** 1 Korin 15:53-54 **5:5:** Ro 8:16, 8:23, 2 Ko 1:22, Ef 1:14, 2:10 **5:5:** Rom 8:16; 8:23; 2 Korin 1:22; Efesus 1:14; 2:10 **5:6:** Hi 11:13-16 **5:6:** Hibru 11:13-16 **5:7:** Ro 8:24-25, 1 Ko 13:12, 2 Ko 4:18, Hi 11:1 **5:7:** Rom 8:24-25; 1 Korin 13:12; 2 Korin 4:18; Hibru 11:1 **5:8:** Fl 1:23 **5:8:** Filipai 1:23
5:9: Kl 1:10, 1 Te 4:1

Egha e nguibar manamin iti, an en nguibam, o Godin Nguibam, e zurara kamaghin bar ifonge, e arazir aghuir Ekiam ifongezibar amuam. ¹⁰ Guizbangira, e bar moghira Kraisin kotin otivighti, an en araziba tuisigham. Dughiar e nguazimin inivafizimin aven itim, e arazir aghuibagh ami, o arazir kurabagh ami, eghti kotiamin dughiam e bar vaghvagh uan arazir amizibar ivezim iniam.

*E gumamazibar akurvaghti, me Godin namak-
abar otivam*

¹¹ Egha e Ekiamin atiatiava an apengan iti. Kamaghin, gumamaziziba nighnizir gavgavim Godin ikiasa, e men nighniziba fa me gakaghori. God guizbangira bar en nighniziba ko arazibagh fo. Ki uaghan kamaghin nighnisi, ia en araziba tuisigha fo, e ingangarir aghuim gami. ¹² E ua migeir akar kam, e ian aghariba apirti, ia en ziaba fi suam, e gumazir aghuiba, e kamaghin nighnizir puvati. Ia fo, marazi pura gumamazizibar ziar ekiaba itiba bagha bar akongegha, men navimin aven otivir araziba bagh nighnizir puvati. Ezi e kamagsua, ia gumazir kabar akaba ikarvaghamin fofozim iki. Bizir kam in e ia bagha osiri, eghti ia en arazir aghuiba bagh bar akongegham. ¹³ Guizbangira, marazi ghaze, en araziba ko en nighniziba ti gumazir onganibar min iti. Puvati, kar e guizbangira Godin ingangarim gami. E nighnizir aghuarim

5:9: Kolosi 1:10; 1 Tesalonika 4:1 **5:10:** Sav 12:14, Ro 2:16,
14:10, Ga 6:7, Kl 3:24-25, MAA 22:12 **5:10:** Fofozir Gumazim
12:14; Rom 2:16; 14:10; Galesia 6:7; Kolosi 3:24-25; Akar Mogomem
22:12 **5:11:** 2 Ko 4:2, Hi 10:31, Ju 23 **5:11:** 2 Korin 4:2; Hibru
10:31; Jut 1:23 **5:12:** 2 Ko 1:14, 3:1 **5:12:** 2 Korin 1:14; 3:1

ikiva, egh ian akurvaghsi kamaghin damuam. ¹⁴ E deragha nighnigha fo, gumazir mam bar e bagha areme. Ezi tuavir kam mati, e bar moghirama ovegha gifa. Kamaghin Kraiss e gifongezir arazim, en naviba fa e abirima, e an ingangarim gami.

¹⁵ Gumazir kam kamaghin ifonge, e gumazamizir angamira itiba uarira uari bagh ikian kogham. E gumazir e bagha ovegha ua dikavizim baghvira ikiam. Kamakin, a bar moghira e bagha ovenge.

¹⁶ Kamaghin amizi, e datirighin ua navir ghurimin arazimin gin ghua gumazamizibar araziba tuisizir puvati. Guizbangira, e faragha navir ghurimin arazimin gin ghua Kraissin araziba tuisiki. Egha datirighin ua kamaghin amir puvati.

¹⁷ Gumazim o amizim Kraiss ko poroghti, God a damighti, a bar igiamin otogham. Eghti bizir ghurim bar givaghti, bizir bar igiam otogham.

¹⁸ Bizir kaba bar, God dagh amima, da e batifi. E fomira an apanibar min iti, ezi Kraissin ingangarimin an e gamizi, e datirighin an namakabar otifi. Egha a uaghan, ingangarir kam e ganingi, eghti e an apanir igharazibar amighti, me an namakabar otivam. ¹⁹ En migirigiam kamakin: God, Kraissin ingangarimin tuavimin, a nguazimin

5:14: Ro 5:15 **5:14:** Rom 5:15 **5:15:** Ro 14:7-8, 1 Ko 6:19, Ga 2:20, 1 Te 5:10, 1 Ti 2:6, 1 Pi 4:2 **5:15:** Rom 14:7-8; 1 Korin 6:19; Galesia 2:20; 1 Tesalonika 5:10; 1 Timoti 2:6; 1 Pita 4:2 **5:16:** Jo 6:63, 15:14, Fl 3:7-8, Kl 3:11 **5:16:** Jon 6:63; Filipai 3:7-8; Kolosi 3:11 **5:17:** Ais 43:18, Ro 8:1, 8:9-10, Ga 5:6, 6:15, Ef 2:15, MAA 21:5 **5:17:** Aisaia 43:18; Rom 8:1; 8:9-10; Galesia 5:6; 6:15; Efesus 2:15; Akar Mogomem 21:5 **5:18:** Ro 5:10, Ef 2:16, Kl 1:20, 1 Jo 2:2 **5:18:** Rom 5:10; Efesus 2:16; Kolosi 1:20; 1 Jon 2:2 **5:19:** Ro 3:23-25, Kl 1:19-20 **5:19:** Rom 3:23-25; Kolosi 1:19-20

itir gumazamiziba bar me gamima, me Godin apanim gamir arazim ataghiragha an namakabar min otifi. Egha men arazir kurar me amiziba, a ua dagh nighnizir puvati. Egha a ingangarir kam e ganiga ghaze, ia akam nan apanibav kinighti, me oregh nan namakabar otivigham. ²⁰ Kar e Kraisin abuir gumazamizibar otivigha, mati God uabi uan dimdiam ia ganingizi moghin, e akar kam ia mikiri. Kamaghin, e Kraisin danganim isa, ia gakaghora ghaze, ia Godin apanim gamir araziba ategh an namakabar otifigh. ²¹ Kraiis uabi arazir kuratam gamizir puvati. Ezi God kamagsua, e Kraiis ko porogh, an gavgavimin e Godin damazimin gumazamizir aghuibar otivam. Kamaghin, God en akurvaghasa en arazir kuraba bar Kraiis gisin da ariki, ezi Kraiis mati uaghan gumazir arazir kurabagh amir mamin min oto.

6

Aposelba uan ingangarim gamua osimtizir aviriba ateri

¹ God ko ingara pamten ia gakaghora ghaze, ia gumazamizir Godin apangkuvim iniziba, ia aneteghti a pura bizimin min otivan marki. ² God kamaghin migei, “Dughiar ki ian kuarkuvigha atizim, an otozi, ki ian dimdiam barasi. Dughiar ki ian akurvaghasa atizir kam, an otozi,

5:20: 2 Ko 3:6, 6:1, Ef 6:20 **5:20:** 2 Korin 3:6; 6:1; Efesus 6:20

5:21: Ais 53:6-12, Jo 8:46, Ro 5:19, 1 Ko 1:30, Ga 3:13, Fl 3:9, Hi 4:14-15, 1 Pi 2:22-24, 1 Jo 3:5 **5:21:** Aisaia 53:6-12; Jon 8:46; Rom 5:19; 1 Korin 1:30; Galesia 3:13; Filipai 3:9; Hibru 4:14-15; 1

Pita 2:22-24; 1 Jon 3:5 **6:1:** 1 Ko 3:9, 2 Ko 5:20, Hi 12:15 **6:2:**

Ais 49:8, Lu 4:19-21 **6:2:** Aisaia 49:8; Luk 4:19-21

kî ian akura.” Ia oragh! Kî ian kuarkuvighamin dughiam datirighin otos. Ezi uaghan kî ian akurvaghamin dughiam datirighin otos!

³ Gumazitam o amizitam migirigiar kuratam e amir ingangarim damuan e aghuagha, kamaghin en arazir e amiba bar, e gumazitam o amizitam gamizi a uan dagarim asegha irizir puvati. ⁴ E Godin ingangarir gumazibar ikia, kamaghin zurara uan arazir aghuiba gumazamizibar akakasi. E men aghariba apira me migeima me kamaghin fo: Osimtizir e bativiba, ko bizir me bar pazava e gamiba, ko bizir e gasighasiziba, e dar tuivigha gavgavighavira iti. ⁵ Me e misogha e isa kalabusin e arisi. Apanir aviriba e akumakua niginir dafam gamua en atari. Ezi e puvira ingara deragha akuir puvatighava, mitiriabara iti. ⁶ E arazir Godin damazimin zuezibagh amua, guizin akamin fofozimin suira. E akamadariba ikarvagha bemiram atarir puvati. E arazir aghuibar gumazamizibagh ami. E Godin Duamin gavgavim iti. E igharaz darazigh ifongezir arazim guizbangiram a gami. E arazir kabagh amua kamaghin ian aka, e guizbangira Godin ingangarir gumazamiziba. ⁷ E guizin akam akura, egha Godin gavgavimin uan ingangarim gami. E Godin arazir aghuimin suira, mati inogovimin bizibarm in, e uan agharir kiriam ko guvimin dar suigha, Godin ingangarim bagha misosi.

6:3: Ro 14:13, 1 Ko 9:12, 10:32 **6:3:** Rom 14:13; 1 Korin 9:12; 10:32 **6:4:** 2 Ko 4:2 **6:4:** 2 Korin 4:2 **6:5:** Ap 16:23, 2 Ko 11:23-27 **6:5:** Aposel 16:23; 2 Korin 11:23-27 **6:6:** 1 Ti 4:12
6:6: 1 Timoti 4:12 **6:7:** 1 Ko 2:4, 2 Ko 10:4, Ef 6:11-13, 2 Ti 4:7
6:7: 1 Korin 2:4; 2 Korin 10:4; Efesus 6:11-13; 2 Timoti 4:7

⁸ Gumamazizir maba en ziaba fe. Ezi igharaziba en ziabagh asighasisi. Ezi marazi girakirangin e migia e gasighasisi, ezi igharaziba en gun uan namakabav gia ghaze, e arazir aghuibagh ami. Gumamazizir maba ghaze, e gumazir ifariba. Kamaghin puvati, e gumazir guizin akabav geiba. ⁹ Marazi en gara, mati me e gifozir puvati. Ezi guizbangira, gumamaziziba bar moghiram e gifos. Marazi en gara ghaze, dughiar aviriba e atam ovei. Ezi guizbangira, e angamira ikiavira iti. Marazi en gara ghaze, God uam e akirmighasa mizazir ekiar kam e ganidi. Ezi guizbangira, e aremezir puvati. ¹⁰ Marazi en gara ghaze, e bar osemi. Ezi guizbangira, e zurara bar akuegha iti. Marazi en gara ghaze, e onganarazibar min iti. Ezi guizbangira, e gumamazizir aviribar akur vazima, me Godin Duamin amodoghin, bizir aghuir aviriba bar izifa. Marazi en gara ghaze, e biziba puvatizi moghin pura iti. Ezi guizbangira, e Godin Duamin amodoghin, e biziba bar avirasemegha iti.

¹¹ Ia, Korinin itir Kraisin adarasi, e azenara bighivira ia mikimasa. E guizbangira uan naviba kuighava da isa ia ganidi. ¹² E uan navibar kuazi pu. Puvati. E ia bagha bar ifonge. Ezi ia uari uan navibar kumi. Ezi navir vamiran itir arazir kam, en tongin itir puvati. ¹³ Ki datirighin mati Afeziam uan boribav gei moghin, ki ia migei. Ia arazir e amibar min, uaghan uan naviba kuighava da isi e

6:9: Sng 118:18, 1 Ko 4:9, 2 Ko 4:2, 4:9-10 **6:9:** Onger Akaba 118:18; 1 Korin 4:9; 2 Korin 4:2; 4:9-10 **6:10:** 2 Ko 7:4, Fl 2:17, Kl 1:24 **6:10:** 2 Korin 7:4; Filipai 2:17; Kolosi 1:24 **6:13:** 1 Ko 4:14 **6:13:** 1 Korin 4:14

daningam.

E Godin Dipenimın mın iti

¹⁴ Kraisın adarazir azenan itir gumazamiz-iba, men araziba bar ighara. Kamaghın amizi, ia me ko porogh me ko ingangaribar amuan marki. Ki ian azai, Godin arazir aghuim ko arazir kuram ti manmaghın uaning ko porogh uaning ko ingaram? Eghti angazangarim ko mitatem manmagh uaning inigh ikiam? Bar puvatigham.

¹⁵ Krais ko Satan, aning ti navir vamıran iti, o? O, gumazamizir nighnızir gavgavim ititam, ko gumazamizir nighnızir gavgavim puvatızitam, aning manmaghın nighnızir vamıra ikiam? Bar puvati. ¹⁶ Manmaghsu, e Godin Dipenim ko marvir guabar dipeniba isafuragham? God fomıra kamaghın miği, “Ki me ko iki, egh men tongın daruam. Eghti me nan gumazamizibar mın ikiti, ki men Godin ikiam.” Kamaghın amizi, ia fo, e uari Godin zurara itimın dabirabir Dipenim.

¹⁷⁻¹⁸ Ezi Ekiam ua kamaghın miği, “‘Ia me ategh, mangi danganir igharazitamın iki. Egh ia bar deraghvıra uari bagh gan, ia ua bizir Godin damazimın zuezir puvatızitam uam an suighan marki. Ki uabi ia inigh, ian Afeziamın mın ikiti, ia nan boribar mın ikiam.’ Ekiar Gavgavir Ekiam Itim kamaghın miği.”

6:14: Lo 7:2-3, 1 Sml 5:2-3, 1 Ko 5:9, Ef 5:7, 5:11 **6:14:** Godin Araziba 7:2-3; 1 Korin 5:9; Efesus 5:7; 5:11 **6:16:** Wkp 26:12, Ese 37:27, 1 Ko 3:16, 6:19 **6:16:** Ofa Gami 26:12; Esekiel 37:27; 1 Korin 3:16; 6:19 **6:17-18:** 2 Samuel 7:14; 1 Eghaghaniba 17:13; Aisaia 43:6; 52:11; Jeremaia 31:9; Esekiel 20:34; 2 Korin 7:1; Akar Mogomem 1:8; 18:4; 21:7

7

¹ Nan namakar aghuiba, Godin e bagha inabazi itir bizir kaba e da inigha gifa. Kamaghin, e ini-vafizim ko duam gami aning mizezir biziba, bar da batuegh, Godin damazimin bar zuegham. Egh e Godin atiating an apengan ikiam. Egh uari isi bar God danigh, egh Godin arazir zuezim zuraram an gin mangam.

Korinba navibagh irazima Pol bar akonge

² Ia uan naviba kuighiva, da isi e daning. E arazir kuratamin gumazitam o amizitam gamizir puvati. Egha e gumazitam o amizitam pazava a gamizir puvati. Egha e gumazitam o amizitam gifaragha an bizitam pura a inizir puvati. ³ Ki akatam ia gasa migirigiar kam ia migeir puvati. Ia fo, ki fomira mikeme, e uan naviba bar ia ganigha bar ia gifueghivira ikiam. Egh e ovengam, o e angamira ikivira ikiam, arazir kam kamaghira ikiam. ⁴ Ki kamagh fogha bizitam modozir puvati. Ki bighivira ia mikimam, nan navim bar amiraghirizi, ki ia bagha bar akonge. Osimtiziba guizbangira e batifi, ezi da pura biziba. E ia ginighnisi, ezi bizir kam e gamizi, en naviba ia bagha bar akueghavira iti.

⁵ E ghua Masedonian itir dughiam, e avughsasa amuava avenge. Nguibar kam in osimtizir avirir maba zurara e isi. Gumazamiziba akabar, e uari batogha uariv gei. Ezi atiatir nighniziba, en navir

7:1: 2 Ko 6:17-18, 1 Jo 3:3 **7:1:** 2 Korin 6:17-18; 1 Jon 3:3 **7:2:** Ap 20:33, 2 Ko 12:17 **7:2:** Aposel 20:33; 2 Korin 12:17 **7:3:** 2 Ko 6:11-12 **7:3:** 2 Korin 6:11-12 **7:5:** 2 Ko 2:13 **7:5:** 2 Korin 2:13

averiabar aven iti. ⁶ Gumazamizir osimtiziba men naviba abinigha itiba, God men girakirangin tuiva navir amirizim me ganidi. Egha a Taitus amadazima, a uam e bagha izezima, en navir averiaba bar dera. ⁷Taitus ua izezir arazir kamra, God e gamizi en naviba derazir puvati. Ia faragha Taitus gamizi an navim ian dera, egha a ian arazir kamın gun e geghani. Ian arazir kamın God uaghan en navibagh amizi da dera. Taitus kamaghın e migia ghaze, ia nan ganasa bar ifongegha, ararer kam ian navir averiabar iti. Egha ia na ko navir vamiran ikiasa bar puvira nighnisi. Ezi kamaghın ki bar guizbangira bar akonge.

⁸ Ki fo akinafarir ki ia bagha osirizim ia gamizi, ian naviba oseme. Ezi ki uabi bizir kam mighigha a ginighnizir puvati. Ki guizbangira faragha bizir kam ginighnigha ian apangkufi, egha datirighin puvati. Akinafarir ki ia bagha osirizir kam ia gamizi, ia osemegha aghumsiki. Ezi arazir kam bar dughiar otevimram iti. ⁹ Ezi ki datirighin bar akonge. Ki fo, ia oseme, ezi ki bizir kam bagha bar akongezir puvati. Ki fo, ian osimtizim ko aghumsizim ia gamizi, ia uan navibagh ira, ezi ki bizir kam bagha bar akonge. Ki fo, God uabi ia gamizi, ian naviba osemegha aghumsiki. Ezi en migirigiar kataba bar ian navibagh asighasighizir puvati. ¹⁰ E fo, Godin otivir osimtiziba ko aghumsizir araziba, da gumazamizibagh amima, me uan navibagh iraghırası. Arazir

7:6: 2 Ko 1:3-4, 2:13 **7:6:** 2 Korin 1:3-4; 2:13 **7:8:** 2 Ko 2:4
7:8: 2 Korin 2:4 **7:10:** 2 Sml 12:13, Snd 17:22, Mt 26:75, 27:3-5,
 Hi 12:16-17 **7:10:** 2 Samuel 12:13; Aghuzir Akaba 17:22; Matyu
 26:75; 27:3-5; Hibru 12:16-17

kamın God uam en akura. Kamaghın, e arazir kam bagh uan navibagh isin niġnizir aviribara amuan markiam. Ezi nguazir kamın osimtiziba ko aghumsızir araziba, da gumazamizibagh amima ovevem otifi. ¹¹ Ia kamaghın deragh niġniġh. God ia ganıngizir osimtizir kam, bizir bar aghuir igharagha garibar ia gami. Bizir kamın God ia gamizi ia uari, uari bagha uan osimtizim deravira bighivira mikımasa ia ifonge. Ezi God ian naviba fezi, ia gumazir arazir kuram gamizimın atari. Ezi a ia gamizi, ia an atiatingi. Ia datirıġhın miġhiġha e giıniġniġha, gumazir arazir kuram gamizimın arazim akırasa pamten ingari. Arazir ia miġiriġiar kam akırasava amiba, kamaghın akagha ghaze, ia Godın damazimın osimtizitam itir puvati.

¹² Ki akınafarir kam ia bagha an osira, egha arazir kuram gamizir gumazim giıniġniġha an osirizir puvati. Egha gumazir igharazir pazava a gamim, ki uaghan a giıniġniġhizir pu. Bar puvati. Ki kamaghın ifonge, ian arazir aghuim azenim girıġti, ia Godın damazimın deragh fogh suam, ia bar na gifonge. Bizir kam bagha ki akınafarir kam osiri.

¹³ Ezi datirıġhın ian arazir kam e gamizi, en navir averiaba amıraghavıra iti. En naviba amıraghirıġh iti, e bar akonge. Ia Taitusın akuragha an osimtiziba agıvazi, an navim amıra. Ezi bizir kamın e guizbangıra bar akonge. ¹⁴ Ki faragha ian arazir aghuıbar gun Taitusın miġia ian ziaba fe. Egha uan miġiriġiar kamın aghumsızim inizir pu. Puvati. Akar e ian arazir aghuıbar gun mikemeziba, da guizbangıra. Kamaghın datirıġhın Taitus fo, e ian ziaba fer miġiriġiaba,

da bar guizbangira. ¹⁵ Taitus ia bagha izezir dughiamin, ia atiatia nigha, a inigha, bar an migirigiabar mirara ghue. A ian arazir kam ginighnighavira ikia bar ian apangkuvigha navim ia bagha ikiavira iti. ¹⁶ Ki datirighin bar fogha ghaze, ia arazir aghuibara damuam. Kamaghin ki bar akonge.

Korinba, Judian itir Kraisin adarazir akurvaghasa dagiaba arisi

8

(Sapta 8--9)

*Kraisin adarasi, Judian itir Kraisin adarazi
bagha dagiaba arisi*

¹ Nan adarasi, e kamaghin ia mikimasa, God Masedonian Provinsin itir siosba bar men apangkuvigha men akurvasi. ² Osimtizir ekiam me batozi, dughiar kamın me biziba bar puvati. Ezi God me gamizi, me bar akuegha, Kraisin adarazigh nighnigha, men akurvaghasa dagiar bar aviriba arizima da bar izifa. ³ Ki deravira kamaghin ia mikimasa, me uari uan ifongiamin gin ghua dagiar kaba aningi. Bizir me daningamin me itiba, me da aniga, dagh isin bar aviriba aningi. ⁴ Me pamten e gaghora e migia ghaze, e men amamangatighti, me Godin apangkuvir arazim inigh, siosin igharaziba ko ingariva Judian itir Godin gumamazibar akurvagham. ⁵ E kamaghin nighnisi, me dagiataba aningam. Ezi

men arazir aghuim, en nighnizi moghin, bar a gafira. Me uari isa God bar a ganiga, God ifongezir arazimin gin ghua uaghan uari isa bar e ganingi.

⁶ Taitus faragha Godin apanguvir arazimin gin ghua ingangarir aghuir kam ian tongin a gami. Kamaghin amizi, e anemadi, eghti a uamategh mangi, uan ingangarir nam bar anegivagham.

⁷ Bizir ia amiba bar, da guizbangira bar dera. Ia nighnizir gavgavim Godin ikia, deraviram an gun migei. Egha ia fofozir ekiam ikia, Godin ingangarim damuasa bar moghira ifonge. Egha ia uaghan e bagha bar ifonge. Kamaghira, datirighin ia apanguvir arazimin gin mangiva a gisin arazir bar aghuir kam isafuragh ingangarir kam damu.

⁸ Ia nan akar kamın girara mangasa ki akar gavgavim ia ganidir puvati. Ki kamaghin nighnigha ia migei, gumazamizir igharaziba ingangarir kam damuasa naviba me dikafi. Eghti ia damuamin arazir manatamin, ki dar ganiva da tuisigh deragh dagh fogham, ia igharaz darazigh ifongezir arazim a guizbangirama otifi, o puvati? ⁹ Ia fo, en Ekiam Krais Iesus, en apanguvir arazim bar ekefe. A Godin Nguibamin bizir aghuir bar aviriba ikia, egha ia bangin nguazir kamın izegha onganarazimin min iti. A ian akuraghti, ia bizir aviriba iniasa, kamaghin a biziba puvatizir gumazimin min oto.

¹⁰ Ki datirighin ia dagiaba arizir ingangarir kamın uan nighnizim ia daningasa. Ia azenir givazimin ingangarir kam gamizi a dikafi.

8:7: 1 Ko 1:5, 12:13, 16:1-2, 2 Ko 9:8 **8:7:** 1 Korin 1:5; 16:1-2; 2 Korin 9:8 **8:9:** Mt 8:20, Lu 9:58, Fl 2:6-7 **8:9:** Matyu 8:20; Luk 9:58; Filipai 2:6-7

Egha ia ingangarir kam damuasa bar ifonge. ¹¹ Egh ia datirighin ingangarir amir kam, ia gavgavigh anegifagh! Ia faragha ingangarir kam damuamin ifongiam iti moghin, ia zuamira a damigh anegifagh. Ia itir bizibar amodoghin, ia ingar mangi otogh. ¹² Gumazitam o amizitam bizibar aningsi bar ifueghti, God da inisi bar akuegham. God bizir gumazamiziba vaghvagha ikiava anidibagh nighnigha, egha bizir me anidiba isi. A gumazamizir biziba puvatizibagh nighnigha men araziba tuisizir puvati.

¹³⁻¹⁴ Ki ia osimtizir ekiam aterti, igharaz darazi deravira ikiasa, ki migeir puvati. Ki e arazir magh garibara e vaghvagh uarir amuasa, ki ifonge. Ia datirighin dughiar kamın bizir aviriba iti, ia biziba otevezir gumazamizibar akuragh. Eghti gin ia bizibar oteveghti, me bizir avirir me itibar ian akuravagham. Kamaghin, ia bar arazir vabara damuva, ia deravira ikiam. ¹⁵ Mati Godin Akinafarim mikeme, “Gumazamizir dagher aviriba iniziba, men mineba izevezir puvati. Ezi gumazamizir dagher aviriba inizir puvatiziba, men dagheba otevezir puvati.”

Pol gumaziba amangizima me Korinın ghue

¹⁶ God Taitusin navim fezima, an e ko nighnizir vamirama amua, uaghan ian akurvaghasa bar akonge. Kamaghin e God minabi. ¹⁷ E ua ia bagh mangasava an azangsis, a mangasa bar ifonge. Egha a uaghan ingangarir kam damuasa bar ifonge. Kamaghin amizi, a uabi ifueghava,

ia bagha ghu. ¹⁸ Ezi e uaghan Kraisin adarazir mav amadazima, a Taitus ko mar zui. Gumazir kam siosba bar dar Akar Aghuim akura, egha ziam iti. ¹⁹ Ezi bizir kamra puvati. A en gin daru apangkuvim itir ingangarir kam damuasa, Siosba anemisevegha ghaze, an en akuragh dagiaba arigham. E kamaghsua, e ingangarir kamın Ekiamın ziam fiti, gumazamiziba uaghan fogham, en naviba ingangarir kam damuasa dikavima e a gami. Bizir kamning bagha, e ingangarir kam gami. ²⁰ Bizir ekiar gumazamiziba aningizi e garim, tav a bagh akar kuratam e gasan e aghua. Kamaghın, e Kraisin adarazir kav inizi an e ko izi. ²¹ E arazir aghuibara damuasa. Egh e arazir aghuir kam Godın damazimra a damuan aghua. Puvati, e uaghan gumazamizibar damazibar dar amuam.

²² Ezi e Kraisin adarazir gumazir igharazir mam uaghan anemadazima, an aning ko zui. E dughiar aviribar ingangarir guar aviriba a ganiga an garima, a gavgavigha deragha dagh ami. A bar fo, ia bar arazir aghuibara damuam. Kamaghın datirighın a ingangarir kam damuasa bar ifonge.* ²³ Ia Taitus gifogha gifa, a nan roroam ko na ko ingarir gumazim, e ian akurvasi. Ezi en aveghbuar kamning, ia kamaghın aning gifo, aning siosbar ingangarir gumazimningın ikia, an-

8:21: Snd 3:4, Ro 12:17, Fl 4:8, 1 Pi 2:12 **8:21:** Aghuzir Akaba 3:4; Rom 12:17; Filipai 4:8; 1 Pita 2:12 * **8:22:** E aveghbuar, Taitus ko Korinın mangasava amir kamningın ziamning, e deragha aning gifozir puvati. Pol ves 18 ko 20ın mavın gun mikeme. Egha igharazitav Pol ves 22ın an gun mikeme.

ingın ingangarımın aning Kraısın ziam fe. ²⁴ Ia arazir bar aghuıbar gumazir kabar amu. Eghti ian arazir kam siosbar gumamazıbar akaghti, me fogh suam, ia guızbangıra ıgharaz darazıgh ifonge. Egh me fogham, e faragha me mıgıa ian ziam fe, ezi akar kam, a guızbangıra, e pura mıgeir puvati.

9

*Korınba dagıaba Godın gumamazıbar akur-
vaghı dar anıngam*

¹ Ia dagıar e Godın gumamazıbar Judian itibar akurvaghasa arıghızıbagh fogha gıfa. Kamaghın amızı, kı akar ruaritam bizir kam bagh an osiran kogham. ² Kı fogha gıfa, ia ıgharaz darazir akur-
vaghasa ian navıba dıkavıgha gıfa. Ezi kı zurara ian zıaba Masedonian gumamazıbar damazıbar da fe. Kı kamaghın me mıgei, “Azenir gıvazım Akaiaba ingangarır kam damuasa bizıba akırıgha gıfa.” Egha me orazi ia dagıaba anıngasa bar ifonge, ezi bizir kam Masedonian avırıbar navıba fema me uaghan dagıabar anıngasa. ³ Ezi nan mıgırıgıar kı ian zıaba fer kaba, pura bizımın mın otıvan, kı kamaghın aghua. Kı kamaghın ifonge, ia dagıaba arıghıva, egh kı mıkememi moghın, ia da me danıngıvıra ia gan iki. Kı bizir kam gııghnıgha, aveghbuar kaba amangızı, me ia bagha izi. ⁴ Kı guızbangıra nıghnızır gavgavım kamaghın iti, ia dagıabar anıngasa da arıgha mızuai iti. Nan nıghnızım Masedonian gumazıtıba na

8:24: 2 Ko 7:13-14, 8:1-7
Ko 8:1-7

8:24: 2 Korin 7:13-14; 8:1-7

9:1: 2

9:1: 2 Korin 8:1-7

ko izi ganti, ia dagiaba arighan koghti, ki bizir kamın aghumsizim inigham. Eghti ia uaghan bar aghumsigham. ⁵ Kamaghın ki ghaze, ki gumazir kaba amadaghti me faragh izi ian ganıva, ian akuragh dagiar ia daningasa akam akıriziba, dar akırigh da amadaghti da mangam. Eghti ki izamin dughiamın, gumaziba ian ganti, ia bar akuegh dagiar kabar anıngam. Egh me kamaghın nıghnıghan kogham, e men dagiaba okımasa me gifari. Puvati.

⁶ Ia deragh bizir kam gıñıghnıgh. Gumazim dagher bofera oparigh, a bar bofera iniam. Eghti gumazim dagher avırıba oparigh, a dagher bar avırıba iniam. ⁷ Kamagh amizi, ia bar vaghvagh deravıra faragh nıghnıgh, egh bizir ia anıngasa ifongezim faragha a gifogh. Gumazitam o amizitam uan bizitam anıngsı osemegh suam, me bizibara anıngasa puvıram e gaghora e abiri. Gumamazir bar akuegha uan ifongiamın gın ghua bizıba anıdıba, God bar me gifonge. ⁸ God bizir aghuir guar avırıba ia danıngamin gavgavım iti, eghti ia bizir aghuir bar avırıba ikiam. Egh ia zurazurara bizıba bar izıvaghıam. Eghti ia ingangarır aghuıba bar dar amusi, bizir bar avırıba ia bagh izıvagh ikiam. ⁹ Godın Akınafarım arazır kam mıgıa ghaze, “Gumamazir bizir avırıba isa onganarazıbagh anıdıba, me matı gumamazıba dagher ovızıba oparasa pura

9:6: Snd 11:24, 22:9, Ro 12:8, Ga 6:7-9 **9:6:** Aghuzir Akaba 11:24; 22:9; Rom 12:8; Galesia 6:7-9 **9:7:** Lo 15:7, Snd 11:25, Ro 12:8 **9:7:** Godın Arazıba 15:7; Aghuzir Akaba 11:25; Rom 12:8
9:8: Snd 28:27, Fl 4:19 **9:8:** Aghuzir Akaba 28:27; Filipai 4:19
9:9: Sng 112:9 **9:9:** Onger Akaba 112:9

tintinibar nguazim mikiri. Ezi men arazir aghuir kam givaghan kogham, a ikivira ikiam.” ¹⁰ God dagher oviziba gumamazibagh anidima me uan azenibar da opari. Egha dagher guar bar aviriba isa gumamazibiba bar me ganidima, me da api. Kamaghira God biziba uaghan ia daningti, ia bar izivagham. Kamaghira ia Godin gumamazir igharaziba men akurvagham. Eghti ian arazir aghuiba otiv mangivira iki, mati gumazim dagher oviziba oparizi dar dagheba otiva ghuavira iti. ¹¹ God zurara bizir bar aviriba ia daningti, ia bizir aviriba igharaz darazi daningamin tuavim ikiam. Eghti en ingangarimin, ia me daningamin bizir kaba, me damighti, me God bar a minabagham.

¹² Kamagh amizi, ingangarir ia amir kam Godin gumamazibar akuraghti, me uam bizibar oteveghan kogham. Egh uaghan ingangarir kam gumamazibar amighti, me God bar a minabagham. ¹³ Ingangarir ia amua men akurvazir kam, a ian arazir aghuim bar azenaram anakagham. Eghti me fogh suam, ia Kraisin Akar Aghuim guizin a inigha, deraghavira an akamin gin zui. Eghti me bizir avirir ia me ganingiziba, ko bizir ia gumamazir igharazibagh aningiziba uaghan dar gan, egh Godin ziam fam. ¹⁴ Egh me kamaghin fogham, Godin apangkuvim guizbangira bar ia gizifa. Kamaghin, me bar ia gifuegh, God bar deravira ia damusi, me ia bagh Godin azangsiagham. ¹⁵ Bizir aghuir

9:10: Ais 55:10, Hos 10:12, Mt 6:1 **9:10:** Aisaia 55:10; Hosea 10:12; Matyu 6:1 **9:11:** 2 Ko 1:11, 4:15 **9:11:** 2 Korin 1:11; 4:15 **9:12:** 2 Ko 8:14 **9:12:** 2 Korin 8:14 **9:15:** Je 1:17
9:15: Jems 1:17

God e ganingizim, a guizbangira bar ekefe, ezi e a mikimamin akabagh asa. E pura bizir ekar kam bagh God minamam!

**Gumazir maba akar kuramin Pol
mikemegha, Korinbagh amizi,
me Polin oseme.
Ezi Pol men nighniziba ua dar kiri**

10

(Sapta 10--13)

Pol gumazir an ingangarim abinasava amibar akaba ikarvasi

¹ Gumazamizir maba kamaghin akam na gasa na migia ghaze, Pol e ko ikia bar uabi abiragha iti. Egha a saghon ikia akar bar gavgaviba e ganidi. Ezi ki Pol, nan ifongiam kamakin, ia uari amiragha itir arazim, ko igharazibar asughasugha deragha me gamir arazir Kraisin amizim ginighnigh. Egh ki Kraisin arazir kabar gin ghua, akar ki migeiba ia deragh dagh nighnighasa ki ian azangsisi.* ² Ki kamaghin ia gaghora ia mikimasa, ia deravira ganigh fogh, ki izi ia ko ikiva uam akar bar gavgavitam ia mikiman maraghe. Gumazir e migia ghaze, e nguazimin bizibar gin

10:1: 1 Ko 2:3 **10:1:** 1 Korin 2:3 * **10:1:** Sapta 10--13in itir migirigiaba, da 2 Korinin itir saptan igharaziba, mong dar mirara ghezir puvati. Pol sapta 9in migia ghaze, a Korinbar araziba bagha bar ifonge. Egha ua sapta 10in bar akar gavgavibar me gami. Bizir kam in fozozir gumazir maba kamagh nighnisi, Sapta 10--13in akinafarir Pol dughiar igharazimin osirizimin aven iti. Ezi gin moghira gumaziba uaghara aning isafura. **10:2:** 1 Ko 4:21

10:2: 1 Korin 4:21

zuiba, ki akar gavgavim me mikimamin gavgavim iti. ³ Guizbangira e nguazir kamın ikia, nguazir kamın itir gumazamizibar mın misozir puvati. ⁴ Inogovir bizir e suighiziba, da nguazimın inogovir biziba pu. Bar puvati. Bizir kaba, Godın gavgavim dar iti. Eghti e dar suighiva apanibar divinir gavgavim abighirarigham. ⁵ Egha e ifavarir akaba, ko nighnizir guar aviriba dikabiri. Nighnizir kaba, gumazamiziba Godın fofozim ini-asava amima, da men tuaviba apiri. Ezi e gumazamizibar nighniziba ikiagharisi, mati me gumazir kuram isa kalabus gati. Egh e men nighnizibar amighti, men nighniziba Kraisın akamın girara mangam. ⁶ Ezi e iarara mizuai. Ia en akaba bar dar gın mangiti, e gumazamizir akaba batoziba, mizazim me daningam.

⁷ Ia bar deravira bizir azenan itir ia gariba tuisigh. Egh gumazitam o amizitam uabira uabi mikim suam, a guizbangira Kraisın anav, a bar deravira nighnigh kamaghın fogh, e uaghan an mirara Kraisın adarasi. ⁸ Ekiam ingangarir kam damuasa gavgavim e ganingi. Egha, e ian nighnizir gavgaviba fasa, a ifonge. Egha e ian nighnizir gavgavibagh asighasighan a bar aghua. Kamagh amizi, ki ingangarir e amir kam bagh bar akuegh, e uan ziaba tong ada fegh, akar mikemezir kamın aghumsighan kogham. ⁹ Ia

10:4: 1 Ko 2:5, Ef 6:13-17, 1 Te 5:8, 1 Ti 1:18 **10:4:** 1 Korin 2:5; Efesus 6:13-17; 1 Tesalonika 5:8; 1 Timoti 1:18 **10:5:** 1 Ko 1:19, 3:19 **10:5:** 1 Korin 1:19; 3:19 **10:6:** 2 Ko 2:9 **10:6:** 2 Korin 2:9 **10:7:** 1 Ko 3:23, 14:37, 2 Ko 5:12, 1 Jo 4:6 **10:7:** 1 Korin 3:23; 14:37; 2 Korin 5:12; 1 Jon 4:6 **10:8:** 2 Ko 12:6, 13:10 **10:8:** 2 Korin 12:6; 13:10

kamaghin na ginighnighan ki aghua, ki gumazir akinafariba ia bagha da osira atiatim ia ganidim. ¹⁰ Gumazamizir maba guizbangira kamaghin na migei, Polin akinafariba akar gavgavir igharagha gariba dar iti. Ezi a uabi iza e ko migeir dughiba, e an garima a gavgaviba puvati. Egha akam akurir arazim bar deragha a gifozir puvati. ¹¹ Gumazamizir migirigiar kabagh amiba, me bar deragh nighnigh kamaghin fogh, arazir e iza ia ko ikia amiba, da mati arazir e saghon ikia ia bagha Akinafarim osirizi moghin, da dar mirara ghu.

¹² E kamagh mikiman kogh, uari tuisigh suam, e gumazamizir uarira uan ziaba feba ko, e uaghara ghue. Egh e kamaghin mikiman kogham, en araziba men araziba ko magh ghu. Puvati, gumazamizir kaba uari uan araziba tuisisi. Egha gumazir mam uan arazim igharazitavin arazim koma a tuisisi. Gumazamizir kamaghin amiba, me fofozir aghuiba bar puvati. ¹³ E uari uarigh isivagh pin mavanangan aghua, eghti en ziaba bar pin mar ikiam. Puvati, e ingangarir God e bagha inabazim damuasa, God e bagha abarazi moghin, e uan araziba tuisighasa. Ezi ingangarir God e ganingizir kamın abanim, ia Korinba uaghan aven iti. ¹⁴ Ezi ingangarir God e ganingizir kamın abanim, a uaghan ia avara. Kamaghin, dughiar e akam ia mikirim, e ababanir kamın ikiavkinizir puvati. Erara bar faraghavira Korinin iza Kraisin Akar Aghuir kam ia bagha a inigha ize.

10:11: 2 Ko 7:14, 12:6, 13:2, 13:10 **10:11:** 2 Korin 7:14; 12:6; 13:2; 13:10 **10:12:** 2 Ko 3:1, 5:12 **10:12:** 2 Korin 3:1; 5:12
10:13: Ro 12:3 **10:13:** Rom 12:3 **10:14:** 1 Ko 3:5, 3:10, 4:15, 9:1 **10:14:** 1 Korin 3:5; 3:10; 4:15; 9:1

¹⁵ E uan ababanim gafirazir puvatigha, gumazamizir igharaziba amizir ingangarim ginighnigha, uan ziaba fer puvati. Bar puvati: E ingangarir God e ganingizim guizbangirama a damuasa ifonge. Eghti ian nighnizir gavgaviba gavgavighti, en ingangarir kam ian tongin bar ekevegham. ¹⁶ Eghti e Akar Aghuim inigh ian girakirangin itir kantribar mangam. E nguibar gumazamiziba ingangarim gamigha givazibar mangan aghua. Egha e gumazamizir igharaziba amigha givazir ingangarim bagh pura uan ziaba fan aghua.† ¹⁷ Godin Akinafarim kamaghin migei, “Tina bar akongeghsi, an Ekiam amizir arazibagh nighnigh, a bagh bar akongegh.” ¹⁸ E fo, gumazamiziba bar akuegha uarira uan ziaba fe, gumazamizir kaba Godin damazimin ziaba pu. Bar puvati. Eghti Ekiam gumazamizibar ziaba fiti, gumazamizir kaba guizbangira ziaba iti.

11

Polin arazim Aposelin ifavaribar arazibar mirara zuir puvati

¹ Ia nan amamangatighti, ki onganizi moghin tong mikemeka. Ia nan amamangatigham, o? ²

10:15: Ro 15:20 **10:15:** Rom 15:20 † **10:16:** Pol, Korinin girakirangin itir kantribav gei. Kar, a ti Korinin aruem uaghiri naghin itir kantribagh nighnisi. A ti Rom ko Spen aningin migei.

10:17: Ais 65:16, Jer 9:24, 1 Ko 1:31 **10:17:** Jeremaia 9:24; 1 Korin 1:31 **10:18:** Snd 27:2, Ro 2:29, 1 Ko 4:4-5 **10:18:** Aghuzir Akaba 27:2; Rom 2:29; 1 Korin 4:4-5 **11:2:** Hos 2:19-20, 1 Ko 4:15, Ga 4:17-18, Ef 5:26-27, Kl 1:28

God gumazamiziba anariram apengan ikiasava a ifonge. Ezi kamaghira, ia Kraistra gin mangasa, ki uaghan ifonge. Ia Kraisin adarazir mirara iki-asa ki ia misefe, mati amizir igiar bar zuezim ki a inigh mangi par a ko poroghamim daningam. ³ Ia kuruzim fomira Iv gifarazimin eghaghanim ginighnigh. Ki kamaghin atiati, bizir Iv batozir kam uaghan ia batogham. Gumazir kuram ia gifaraghan maraghe, eghti ia ua Kraisa baghavira itir guizin arazim ategham. ⁴ Ki fo, gumazamizir maba ia bagha iza Iesusin igharazimin akam ia mikiri. Kar Iesusin e akam ia mikinizim, puvati. Ezi arazir kam in ia duar igharagha garim ini. Kar ia faragha inizir Godin Duam puvati. Ia akar aghuir igharazim ini. Kar Akar Aghuir ia faragha inizim puvati. Ki fo, me ian tongin arazir kam gamizi, ia pura uari isa men migirigiabar gin mangasava ami.

⁵ Ia orakigh! Ki ghaze, ian gumazir “Aposelin Ekiabar,” ariziba, me na gafirazi ki men apengan itir pu. Bar puvati. ⁶ Guizbangira, ki akam akurir arazim mong deragha a gifozir puvati. Ezi nan fofozim otevezir puvati. Arazir e zurarama amiba, e uan fofozim gumazamiziba bar men akakazima, ia deravira dar gani.

11:2: Hosea 2:19-20; 1 Korin 4:15; Galesia 4:17-18; Efesus 5:26-27; Kolosi 1:28 **11:3:** Stt 3:1-5, 3:13, Jo 8:44, Hi 13:9, 2 Pi 3:17 **11:3:** Jenesis 3:1-5; 3:13; Jon 8:44; Hibru 13:9; 2 Pita 3:17 **11:4:** Ga 1:7-9 **11:4:** Galesia 1:7-9 **11:5:** 1 Ko 15:10, 2 Ko 12:11, Ga 2:6 **11:5:** 1 Korin 15:10; 2 Korin 12:11; Galesia 2:6 **11:6:** 1 Ko 1:17, 2:1, 2:13, 2 Ko 4:2, 10:10, Ef 3:4 **11:6:** 1 Korin 1:17; 2:1; 2:13; 2 Korin 4:2; 10:10; Efesus 3:4

7 Ia fo, ki Godin Akar Aghuim ia mikini, egha ingangarir kamın izevitam inizir puvati. Arazir kamın, ki ia fasa, egha uabıra uabi abiragha iti. Manmaghın ami, arazir ki amir kam, ki ti arazir kuram gami, o? Puvati. 8 Ki ian tongın ingangarim gamima, siosın igharaziba nan akurazi, ki me da dagiaba ini. Arazir kam mati, ki men biziba okemegha ian akura. 9 Dughiar ki ia ko itimın, ki dagiabar otevegga, da bagha ian tavın azangsızir pu. Puvati, Kraısın marazi Masedonian Provinsın ikegha iza bizir ki otevegga ifongeziba, me bar dar nan akura. Ki kamaghın nıghnısi, ki osımtızim ia danıngan aghuagha nıghnızir kamın suiraghavıra iti. 10 Ki fo, ki uan arazir kam bagha uan ziam fe. Ezi Kraısın guızın akam na ko itima ki guızın kamaghın mıgıa ghaze, Akaiyan Provinsın nguıbaba bar, dar gumazitam o amızitam ki uan ziam fer arazir kam bagh, nan tuavim apırıghan kogham. 11 Ki tızim bagh kamaghın damuam? Ki ti ia gifongezir pu? Puvati, God bar fo, ki bar ia gifonge.

12 Gumazamızir maba uarira uan ziaba fasa tuavıba buria gumazamızıbar damazıbar e ko magh otıvasava ami. Ezi ki men tuavır kam apırasava ami. Ki kamaghıra ingar mamaghıra ikiam.

13 Gumazamızir kaba me aposelin ifavarıba ko ingarır gumazır ifavarıba. Me gumazıbagh

11:7: 1 Ko 9:12, 9:18 **11:7:** 1 Korin 9:12; 9:18 **11:9:** 2 Ko 12:13, Fl 4:15-18, 1 Te 2:9 **11:9:** 2 Korin 12:13; Filipai 4:15-18; 1 Tesalonika 2:9 **11:10:** 1 Ko 9:15 **11:10:** 1 Korin 9:15
11:13: Ro 16:18, 2 Ko 2:17, Ga 1:7, Fl 3:2, 2 Pi 2:1, MAA 2:2 **11:13:** Rom 16:18; 2 Korin 2:17; Galesia 1:7; Filipai 3:2; 2 Pita 2:1; Akar Mogomem 2:2

ifar uan araziba otavkinti gumazamiziba men gan suam, me guizbangira Kraisin aposelbar iti. ¹⁴ Eghti ia men arazir kurabar gan, digavir kuram damuan marki. E fo, Satan uabi uan arazim oteghavkinigha, angazangarimin enselin min oto. ¹⁵ Kamaghin amizi, Satanin ingangarir gumazamiziba uaghan uan araziba otevkiningh, Godin arazir aghuimin ingangarir gumazamizibar miraram otoghti, e kamaghin ganigh digavir kuram damuan kogham. Me gin me amir arazir kurar kam baghvira ivezim guizbangiram a iniam.

Pol Aposelin ingangarim gamir dughiamin, an osimtizir bar aviriba ateri

¹⁶ Ki faragha mikemegha givagha datirighin ua migei, ia nan migirigiar kam baragh kamaghin nighnighan marki, ki gumazir onganim. Egha ia gumazir onganimin na arisi, a uaghan dera. Egh ia nan amamangatightima, ki uan ziam tong a feka. ¹⁷ Ki Ekiamin ifongiamin gin ghua migirigiar kam gamir puvati. Ki gumazir onganimin min migia, uabi uan ziam fe. ¹⁸ Gumazamizir aviriba nguazimin bizibar gin ghuava, uari uan ziaba fe. Eghti ki uaghan arazir kamin gin mangiva uan ziam fam.

¹⁹ Ia gumazir nighnizir aghuiba itiba, gumazir onganiba migirigiar onganiba ia daningasa, ia bar ifonge. ²⁰ Bar guizbangira, gumazitam ia gati-vaghti, ia mati kalabuziar gumazamizibar min ikiam, o a ian biziba bar ada givagham, o a ia gifar

11:14: Ga 1:8 **11:14:** Galesia 1:8 **11:15:** 2 Ko 3:9, Fl 3:19

11:15: 2 Korin 3:9; Filipai 3:19 **11:16:** 2 Ko 12:6 **11:16:** 2 Korin 12:6

ia isi uan gavgavimın apengan darıgham, o a uabi uabi damıgh gumazir ekiamın mın ikiam, o a ian tav akar kurabar a damuva, an guam apezegham. Eghti gumazir arazir kabar ia gamiba, ia uari men amamangatıghti, me uari ifongezı moghın ia damuam. ²¹ Iavzika, e arazir kabar ia damuamin gavgavıba puvati. Ki ian arazir kurar kaba aghuran bar aghumsiki.

Gumazitam uan arazir an amıba bagh gavgavıgh mıkımti, ki uaghan gavgavıgh mıkımmam. Ki fo, ki datırıghın gumazir onganımın mın mıgei. ²² Me ti Hibruian gumazıba? Ki uaghan, Hibruian gumazir mam. Me ti Israelian gumazıba? Ki uaghan Israelian gumazir mam. Me ti Abrahamın adarasi? Ki uaghan Abrahamın adarazir mav. ²³ Me ti Kraısın ingangarır gumazıba? Ki datırıghın gumazir bar onganımın mın mıgei. Kraısın ingangarımın, ki bar me gafıra. Nan ingangarır ki amir kam, bar men ingangarım gafıra. Dughıar avırıbar gumazıba na isa kalabus gatı, ezi osımtızır kabar ki gumazir kaba guızbangıra bar me gafıra. Dughıar bar avırıba me na fozorosi, ki dar dıbobonım gıfozır puvati. Dughıar avırıbar ki atam ovıa taghırası. ²⁴ Ezi Judaba benim isa, 39plan ifozorozıbar na gamı. Arazir

11:21: Fl 3:5 **11:21:** Filipai 3:5 **11:23:** Ap 16:23, 1 Ko 15:10

11:23: Aposel 16:23; 1 Korin 15:10 **11:24:** Lo 25:3 **11:24:**

Godın Arazıba 25:3

kam, 5plan dughiabar na bato.* 25 Dughiar 3plan, me aghorimın na misoke. Egha dughiar mamın me dagiaba na ginifi. Ezi dughiar 3plan, ki kuribar aven itima da ongarim giraghue. Ki dimagarim ko aruer vamiran ongarim gisin pura iti. 26 Dughiar aviribar ki saghuiabar ghua, dipabar ovengasava amua okimakiar gumazibar dafaribar atam ovei. Egha uan adarazi Judabar dafaribar atam ovia, uaghan Kantrin Igharazibar Gumazamizibar dafaribar atam ovei. Egha nguibar ekiabar aven atam ovei. Egha ruaribagh arua atam ovei. Egha ongarim gisin arua atam ovei. Egha ifavarir Kraisin adarazir dafaribar atam ovei. 27 Ki osimtiziba itir ingangarir bar aviribagh ami. Ki dughiar aviribar dimagaribar ingara deraviram akuir puvati. Mitiriaba nan azi ki pura iti. Egha dipam bagha kuarim nan piri. Dughiar aviribar ki dagheba puvati. Ezi dughiar aviribar arugharuzim na isima, ki daghuamin korotiar mitiaba puvati. 28 Ezi osimtizir avirir igharazir na bativiziba, ki dav kiman aghua. Egha ki dughiabar bar, siosbar ganamin ingangarim atera a ginighnisi. Ezi bizir kam osimtizir ekiam

* **11:24:** Godin Araziba 25:1-3, a kamaghın migei, Israelia gumazitam fofozim a danıngsiva benimın a ifozorogh, meng mangi 40ra tugham. Ezi Judaba nighnisi, me ti paza mega ghua ababanım gafira. Kamaghın amizi, Judaba gumazim fofozim a danıngsiva, egh mengvira a misogh a ifozorogh mangi 39ra tugham. **11:25:** Ap 14:19, 16:22, 27:41 **11:25:** Aposel 14:19; 16:22; 27:41 **11:26:** Ap 9:23, 13:50, 14:15, 20:3, 23:10-11 **11:26:** Aposel 9:23; 13:50; 14:15; 20:3; 23:10-11 **11:27:** Ap 20:31, 1 Ko 4:11, 2 Ko 6:5 **11:27:** Aposel 20:31; 1 Korin 4:11; 2 Korin 6:5 **11:28:** Ap 20:18-21, 20:31 **11:28:** Aposel 20:18-21; 20:31

na gati. ²⁹ Eghti Kraisin adarazir tav, gavgav-iba puvatighti, ki uaghan gavgaviba puvatigham. Eghti bizitam otogh Kraisin adarazir tav damighti, an arazir kuramin irighti ki arazir kam bagh guizbangira osemegh ataram.

³⁰ Tuaviba bar puvatighti, bizir otivigha ki gavgaviba puvatizir arazim akaziba ki dav kimam. Bizir kam bagh ki uan ziam fam. ³¹ God, a en Ekiam Iesusin God koma an Afeziam, a fo, ki ifarir puvati. E an ziam zurazuraram a fam. ³² Ki Damaskusin nguibar ekiamin itima, Atrivim Aretas nan suiragh na kalabus darighasa, uan midorozir gumazibav kemezi, me nguibamin divazimin tiar akabar tuivigha na bagha gari. ³³ Ezi Kraisin adarazir marasi, na isa akirar ekiam garugha, akiram isa divazir torimin azenan nimira na ataghirazima, ki izaghira azenan nguazimin otogha tu. Ezi arazir kamin ki midorozir gumazibar dafarimin modogha arav ghu.

12

God irebamin min garir bizimin, akar aviribar Pol mikeme

¹ Ki tuaviba ua puvati. Ki uabi uan ziam fam. Arazir kam guizbangiram en akuraghan kogham. Ezi marki, ki irebaba ko akar mogomer God nan akazibav kimam. ² Ki Kraisin adarazir mav gifo, God fomira, 14plan azenibar faragha, a inigha

11:29: 1 Ko 8:13, 9:22 **11:29:** 1 Korin 8:13; 9:22 **11:30:** 2 Ko 12:5, 12:9-10 **11:30:** 2 Korin 12:5; 12:9-10 **11:31:** 2 Ko 1:23
11:31: 2 Korin 1:23 **11:32:** Aposel 9:23-25

ghua namba 3 overiamin ghuavanabogha Godin Nguibamin oto. Ki fozir puvati, a ti uan inivafizim sara ghu, o a uan inivafizim ategha duamin ghu. God uabira bizir kam gifo.* 3-4 Ki kamaghin fo, God gumazir kam inigha uan Nguibar Aghuarimin ghu. (A uan inivafizimin ikiavira iti, o uan inivafizim ategha duamin iti, ki fozir puvati, God uabira fo.) Egha a Nguibar Aghuarir kam in ikia akar gumazamizibav kiman koghamiba barasi, ezi akar kaba akunamin anogorozim iti. 5 Ki gumazir kam in ziam fasa ifonge, egh uabira uan ziam fan kogham. Ki kamaghin mikim suam, ki gavgaviba puvati, egh ki bizir kam baghvira uan ziam fam.

6 Ki guizbangin uan ziam fisi, gumazir onganimin min mikiman kogham. Ki guizin akamra akunam. Ki ghaze, gumazamiziba nan nighnizimra gin mangi ziar ekiam na daningan, ki aghua. Nan nighnizim kamakin: Me nan arazir ki amiba, ko akar ki kuribara gan, arazir kam in me nighnizir aghuim nan iki. Kamaghin, ki uabira uan ziam fan aghua.

Bizim dikonir atarimin min Polin mikarzim mitifi

7 God bizir bar aghuiba nan akakaki, egha kamaghin aghua, ki bizir kabagh nighnigh uan arazim bagh bar akuegham. Ezi a dikonir atarimin min garir bizir mam ataghizi a iza nan mikarzim

* **12:2:** Akar kam “Kraisin adarazir mav,” kar ti Pol uabi. Ni ves 7in gan. **12:5:** 2 Ko 11:30 **12:5:** 2 Korin 11:30 **12:6:** 2 Ko 10:8, 11:16 **12:6:** 2 Korin 10:8, 11:16 **12:7:** Jop 2:6, Ese 28:24, Lu 13:16, Ga 4:13-14 **12:7:** Jop 2:6; Esekiel 28:24; Luk 13:16; Galesia 4:13-14

mitiva na ko ikiavıra iti. Bizir kam, a Satanın ingangarir gumazim, a na dikabiraghti ki bar akuegh uabıra uan ziam fan koghasa, a ize.† 8 Ki dughiar 3plan bizir kam batoghasa Ekiamın azangsiğa a gakaghone. 9 Ezi a kamaghın na miğei, “Nan apangkuvim ni baghavıra iti, eghti ni bizitamın oteveghan kogham. Guizbangıra, nan gavgavim, gumazamizir gavgaviba puvatiziba, bar me gizefi.” Ekiam kamaghın mikemezi, ki datirighın gumazir gavgaviba puvatizimın mın ikia bar akuegha iti, eghti Kraisin gavgavim na ko iki na avaragham. 10 Guizbangıra, dughiar ki gavgaviba puvatizim, dughiar kamra ki gavgavir bar ekiam iti. Kamaghın amizi, Kraisin ziam bangın ki gavgaviba puvati, ezi gumazamiziba pazavıra na gamima, osımtızir avırıba na bativima gumazamiziba arazir kurabar na gami, ezi gumazamiziba bar na gasıghasıghasava ami. Ezi ki arazir kabagh nıghnıgha nan navir averiam bar deravıra uabın asugha iti.

Pol Korinın itir Kraisin adarazir nıghnızir gavgavim damıghti me gavgavıghasa

11 Ki miğeiir miğirıgiar kam, a gumazir onganımın miğirıgiamın mın ghu. Ezi ia uari na gamizi, ki miğirıgiar kam gami. Ia nan arazir

† 12:7: Pol ghaze, dikonir atarımın mın garir bizim an mikarzim mitifi. Kar guizbangıra dikonir atarım puvati. Kar ti osımtızıtıba an mikarzim batozıma, a bizir kam gısın akar ısın zuım gami.

12:8: Mt 26:44 12:8: Matyu 26:44 12:9: 2 Ko 11:30, Fl 4:11-13, 1 Pi 4:14 12:9: 2 Korin 11:30; Filipai 4:11-13; 1 Pita 4:14 12:10: Ro 5:3, 2 Ko 7:4, 13:4 12:10: Rom 5:3; 2 Korin 7:4; 13:4 12:11: 2 Ko 11:5 12:11: 2 Korin 11:5

aghuibar gun mikemeghti, deragham. Ia kamaghin amizir puvatizi, ki uabi migei. Guizbangira ki pura bizim, egha ki ian “Aposelin Ekiaba,” bar men apengan itir puvati. ¹² Ki ian tongin ikia bizir bar aviribagh ami, egha kamaghin uabi ian aka, ki guizin Aposel. Ki tugha gavgavigha osimtiziba atera, mirakelin aviriba, ko digavir kuram gamir araziba, ko Godin gavgavim itir ingangariba, ian tongin dagh ami. Ezi bizir kaba kamaghin nan ian akazi ia fo, ki Godin ingangarim gami. ¹³ Ki siosin igharazibagh amir arazibara, ki uaghan dar ia gami. Bizir bar vamira, ki ian tongin a gamizir puvati, a kamakin: Ki dagiabar uabin akurvaghasa osimtizim ia gatizir puvati. Kar ki pazava ami, o? Ki paza damighti, ia nan arazir kurar kam gin amadagh.

¹⁴ Ki datirighin namba 3in dughiamin ia bagh izasa. Ki izegh uam osimtizim ia daningan kogham. Ki ian biziba iniasa puvati, ki iarara iniasa. Ia fo, boriba uan ameboghfeziaba bagh dagheba buri dar pozim mikinan kogham. Puvati. Ameboghfeziaba uan boriba bagh dagheba buri dar pozim mikinamin ingangarim iti. ¹⁵ Ki uan biziba isi ia daningasa bar akuegha iti. Egha ki ian duabar akurvaghisi, bar moghira uan ikirimirim aningasa bar akonge. Ki guizbangira bar ia gifonge, ezi bizir kam ti ia gamizi, ia mong na gifongezir puvati. ¹⁶ Ezi ia bar moghira nan arazibagh fogha ghaze, “Pol dagiabar uabin akurvaghasa osimtizim e gatizir puvati.” Ezi marazi

12:12: Ro 15:19 **12:12:** Rom 15:19 **12:13:** 2 Ko 11:9 **12:13:** 2 Korin 11:9
12:14: 2 Ko 13:1 **12:14:** 2 Korin 13:1 **12:15:** Fl 2:17 **12:15:** Filipai 2:17

ghaze, “An e apezeperir miġirigiabagh amua, e gifara en bizir aviriba pura dagh ekua da isi.” ¹⁷ Ezi manmagħin ami? Gumazir ki ia bagħ amadaziba, men tavin dafarimin, ki ti ia gifaragħa ian biziba okeme, o? Puvati. ¹⁸ Ki Taitus nighnizim a ganingizi, a ia bagħa zui. Ezi ki en aveghbuar igharazir mam amadazima an an ġin għu. Taitus ti ia gifaragħa ian biziba okeme, o? Bar puvati. Ga nighnizir vamira iti. Egha ga tuavir vamiran ġin zui. ¹⁹ Ki ghaze, ia ti miġirigiar kabar garava nighnigha ghaze, e uan arazibar ian damazibar dar akirasa, da osiri. Bar puvati. God guizbangira en garima, e Kraisin ingangarir gumazibar mirara miġei. Nan adarasi, e amir biziba bar, da ian akurvagħasa, e dagħ ami. ²⁰ Ki kamagħin nighnigha atiati, ki ia bagħ izi ian ganti, ia gumazir ki ganasa ifongezir puvatizibar miraram otivigham. Egħti ia uagħan nan ganti, ki gumazamizir ia ganasa ifongezir puvatizimin miraram otogħam. Ki ua ian ganti, arazir guar avirir kaba ian tongin ikian, ki atiatingi. Arazir kabanang, akaba uari batogħa, naviba uarir ikuva, adarir miġirigiabagh amua, uan biziba bagħavira nighnigha, akar kuraba igharaz daraziv ġia, ġirakirangin uariv ġia, uan ziaba fava, ingangaribagh ami da pazaviram otifi. ²¹ Ki kamagħin atiati, ki magħ mangiti faragħa otozir bizir kam, ikivira ikiam. Egħti God na damighi, ki ian damazibar aghumsizir bar dafam inigham. Ki kamagħin atiatingi, arazir kurar gumazamiziba fomiram amiziba, me datirighin

12:18: 2 Ko 8:6, 8:16-18 **12:18:** 2 Korin 8:6; 8:16-18 **12:20:** 2 Ko 2:1-4 **12:20:** 2 Korin 2:1-4 **12:21:** 2 Ko 13:2 **12:21:** 2 Korin 13:2

dagh amuavira iti, eghti ki mangi men ganigh ua me bagh aziam. Me afiar araziba ko, pura tintinibar uari koma akuir araziba ko, aghumsizir puvatizir araziba, me da tegha navibagh irazir puvati.

13

Korinba uan nighnizir gavgavim deragh an gan

¹ Ki datirighin namba 3in dughiamin, ki ia bagh izasa. Godin Akinafarim kamaghin migei, “Gumazir pumuning, o pumuning ko mikezim uaghara, gumazim amizir arazir kuramin ganigh a mikimti, kamaghin e osimtizibar akiramin tuavim iti.” ² Ki namba 2in dughiamin izegha ia ko ikia, gumazir arazir kuraba faragha dagh amiziba, ko gumazir igharaziba sara, ki men arazir kuram ikarvaghamin arazim, ki me mikeme. Ki datirighin saghon ikia, egha ua kamaghin me mikimasa, ki ua ia bagh izegh, gumazir arazir kurabagh amiziba ateghti me pura mangighan kogham. ³ Ia kamaghin foghasa, Kraiss nan akamin aven, akam akuri, o puvati. Arazir kam in ki ia damighti, ia bar deraghvira fogham. Ia orakigh. Kraiss ian arazir kuraba akirsi amirvaghan kogham. Puvati. A guizbangira uan gavgavim ian akagham. ⁴ Guizbangira, fomira Iesus gavgaviba puvatizi, me a isa ter ighuvimin a gafu. Ezi datirighin Godin gavgavimin an angamira iti. E uaghan an puegha gavgaviba

13:1: Lo 17:6, 19:15, Mt 18:16, 2 Ko 12:14, 1 Ti 5:19 **13:1:**
Godin Araziba 17:6; 19:15; Matyu 18:16; 2 Korin 12:14; 1 Timoti 5:19

13:4: Ro 6:4, Fl 2:7-8, 1 Pi 3:18 **13:4:** Rom 6:4; Filipai 2:7-8; 1
Pita 3:18

puvati. Egh Godin gavgavimın, e angamira a ko ikiam. Egh e gavgavir kam ian tongin anekaghti, ia an ganam.

⁵ Ia zurara uan niġhniziba ko araziba tuisiġh, egh uan niġhnizir gavgavim ġifogham, a gavgaviz, o puvati. Ia bar deraghvira uari uan araziba tuisiġh. Ia ti kamaghın fozir puvati, Krais İesus ian navir averiabar iti? Egh a ia ko ikian koghti, e fo, ia guizin niġhnizir gavgavim an itir puvati. ⁶ Ki kamagh ifonge, ia deravira e tuisiġh kamaghın fogh, e guizbangira Kraisın ingangarim gami. ⁷ E ia bagha God ko miġia ghaze, a ian akuraghti, ia arazir kuratam damuan kogham. E kamaghın niġhnizir puvati, ia kamaghın e ġiniġhnigh suam, e Kraisın ingangarir gumazibar ikia egha miġirigiar kabagh ami. Puvati. E fo, marazi e ġiniġhnigha ghaze, e pura ifara ingangarir kam gami. Ezi pura bizim. En ifongiar ekiamra kara, ia arazir aghuibara damuasa, e ifonge. ⁸ Ia fo, e guizin akam dikabinamin bizitam damighan kogham. Puvati, e guizin akamin akurvaghasavira ingari. ⁹ Ia gavgaviba ikiti, e gavgaviba puvatiġham, egh e bizir kam bagh bar akongegham. E zurara ia bagha God ko miġia ghaze, ia ua tugh, gavgavighvira ikiam. ¹⁰ Ekiam uan ingangarimın ganasa na misevegha ingangarir kam damuasa gavgavim na ganingi. A ghaze, ki ian niġhnizir gavgaviba gavgavim dar aning, egh ia gasiġhasiġhan

13:5: 1 Ko 9:27, 11:28, Ga 4:19 **13:5:** 1 Korin 9:27; 11:28; Galesia 4:19 **13:8:** 1 Ko 13:6 **13:8:** 1 Korin 13:6 **13:10:** 1 Ko 4:21, 2 Ko 2:3, 10:2, 10:8, 12:20-21, Ta 1:14 **13:10:** 1 Korin 4:21; 2 Korin 2:3; 10:2; 10:8; 12:20-21; Taitus 1:14

koghasa, a gavgavir kam na ganingi. Ki kamaghin aghua, ki ia bagh iziva, gavgavir kam gisin, akar gavgavibar ia mikimiva ian arazir kurabar kiram. Kamaghin, ki saghon ikia, egha akinafarir kam ia bagha an osiri.

Pol migirigiar abuananaba, me ganidi

¹¹ Nan adarasi, ki datirighin uan akam agivasa. Ia uan arazibar kirigh, ua tuivigh gavgavighvira iki. Egh nan akam baragh. Egh ia bar moghira navir vamira ikiva navir amirizimin iki. Eghti Godin ia gifongegha, navir amirizim ia ganingizim, a bar moghira ia ko ikiam.

¹²⁻¹⁴ Eghti mati e Godin gumazamiziba ami moghin, ia vaghvagh uarira uan agharibar suigh. Godin gumazamizir na ko itiba uan akam isa, ia bagha anemaga ghaze, Afeziam ia ko iki. Ki ia bagha Godin azangsigha ghaze, Ekiam Krais Iesusin apangkuvim, ko God ia gifongezir arazim, ko arazir Godin Duam ia gamima ia navir vamira itim, da bar moghira ian iki.*

13:11: Ro 15:33 **13:11:** Rom 15:33 **13:12-14:** Rom 16:16; 1 Tesalonika 5:26; 1 Pita 5:14 * **13:12-14:** Inglisin akamin Baibelin maba, ves 12 abigha an akuar pumuning gami. Egha mam migia ghaze, ves 12, egha igharazim ves 13in a garisi. Egha ves 13in migia ghaze, ves 14.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam
The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea